

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER

ORGAAN VOOR DE MEDEDEELINGEN VAN DE CENTRALE COMMISSIE VOOR DE RIJNVAART

UITGAVE VAN HET INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

8^E JAARGANG

WOENSDAG 9 MEI 1923

No. 384

INHOUD

	Blz.
HET DUALISME IN VERBAND MET DE INDISCHE FINAN- CIEËLE POLITIEK door <i>Dr. J. H. Boeke</i>	410
De Hooge Raad en de „Koninklijke” door <i>J. Takken</i>	411
Samenstelling van den Hoogen Raad van Arbeid door <i>D. Hudig L.Jzn.</i>	413
Aandeelhouders-Crediteuren door <i>Mr. H. M. A. Schadee</i>	414
Het Wetsontwerp op de Ruilverkaveling II door <i>Prof.</i> <i>Mr. I. B. Cohen</i>	416
De Nederlandsche In- en Uitvoer in de beide laatste jaren II door <i>W. E. Boerman</i>	417
De „beweerde” Anomalie in ons Muntwezen door <i>Dr.</i> <i>C. Hoitsema</i> , met naschrift door <i>Prof. Mr. H. W. C.</i> <i>Bordewijk</i>	419
AANTEKENINGEN:	
Nederland en de Volkenbond in de Eerste Kamer. Rede van Minister van Karnebeek	420
Loonen in de Javasuikeerindustrie	421
OVERZICHT VAN TIJDSCHRIFTEN	423
MAANDCIJFERS:	
Emissies in April 1923	423
Postchèque en Girodienst	423
Rijkspostspaarbank	423
Giro-omzet bij de Nederlandsche Bank	423
Handelsbeveging over de maand Maart 1923	424
STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN	425—432
Geldkoersen. Effectenbeurzen.	
Wisselkoersen. Goederenhandel.	
Bankstaten. Verkeersvezen.	

INSTITUUT

VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

Algemeen Secretaris: *Mr. G. W. J. Bruins*.

Redacteur-Secretaris van het weekblad: *D. J. Wansink*.

Secretariaat: *Pieter de Hoogweg 122, Rotterdam*.

Aangeteekende stukken: *Bijkantoor Ruijge Plaatweg 37*.

Telefoon Nr. 3000. Postchèque- en girorekening
Rotterdam No. 8408.

Abonnementsprijs voor het weekblad franco p. p.
in Nederland f 20,—. Buitenland en Koloniën f 25,—
per jaar. Losse nummers 50 cents.

Leden en donateurs van het Instituut ontvangen
het weekblad gratis.

De verdere publicaties van het Instituut uitgaande
ontvangen de abonné's, leden en donateurs kosteloos,
voor zoover daaromtrent niet anders wordt beslist.

8 MEI 1923.

In den toestand van de geldmarkt kwam nog geen
verandering. De geldvraag was gedurende de maands-
wisseling opnieuw buitengewoon groot, maar ook daar-
na kwam er nog geen ontspanning. Particulier dis-
conto bleef ongeveer 3½ pCt.; de prolongatierente was
aan het einde der week iets teruglopend, maar daaren-
tegen gisteren weder hooger, 4 pCt., 3½ pCt., 3½ pCt.

De weekstaat van De Nederlandsche Bank geeft
wederom van een kleine stijging der disconteerings
blijk. De post binnenlandsche wissels liep van f 175.9
miljoen tot f 183.1 miljoen op. Deze vermeerdering
komt voor een deel voor rekening van den staat; het

totaal der rechtstreeks bij de Bank geplaatste schat-
kistpromessen nam in de afgelopen week van f 34
miljoen tot f 37 miljoen toe. De beleeningen der
Bank noteeren f 17.4 miljoen lager dan verleden
week. De vermindering van deze post betreft zowel
de Hoofdbank als de Bijbank en de Agentschappen,
doch geldt nagenoeg uitsluitend de effectenbeleenin-
gen. De goederenbeleeningen bleven vrijwel op dezelf-
de hoogte.

Het renteloos voorschot aan het Rijk daalde met
f 2.9 miljoen. De zilvervoorraad blijkt met een kleine
f 300.000,— te zijn afgenomen. De diverse rekeningen
onder het actief en de post papier op het buitenland
noteeren resp. f 4.2 miljoen en f 1.2 miljoen lager
dan een week geleden. Blijkbaar heeft de Bank dus
ook in de afgelopen week weder voor eenige millioen-
aan Dollars en Ponden gerealiseerd.

Ook de biljettencirculatie daalde met f 12.2 mil-
lioen; de rekening-courant saldi liepen met f 6.3 mil-
lioen terug. Het beschikbare metaalsaldo noteert f 3.6
miljoen hooger dan verleden week.

De daling van den Markkoers bleef aanhouden. Nu
de Reichsbank de macht over de markt eenmaal heeft
verloren, valt het haar niet gemakkelijk die te
herwinnen, en alle verdere steunpogingen kunnen al-
leen voorkomen dat een débacle intreedt. In de tweede
helft der week kon er door dien steun, na een zeer
sterken val, een tijdelijke kleine reactie bewerkt wor-
den, maar daarna was de stemming opnieuw zeer flauw.
Ook Parijs en België waren deze week flauwer en de
koerswinst van de voorafgaande week ging weder ge-
heel verloren.

Christiania was opnieuw flauwer en liep nogmaals
een gulden terug.

LONDEN, 5 MEI 1923.

Het einde van de maand heeft zich gebracht en
verstijving van de geldmarkt heeft dit gecrediteerd; de
omzet was groot, doch het aanbod van kort credit was
ruim voldoende, mede doordat een bedrag van £ 11
miljoen rente op 4 pCt. Funding Loan beschikbaar
werd. Daggeld varieerde van 1—1½ pCt.; zeven-
daagsch geld bleef 1½ pCt.

De discontomarkt was ietwat vaster, doch prima
3-maands papier kon de 2 pCt. niet overschrijden.
Augustus Treasury Bills werden verhandeld à
1¹³/₁₆—7/8 pCt.

2-mnds. prima bankaccept	1 ¹³ / ₁₆ —7/8 pCt.
3-mnds. „ „ „	1 ¹³ / ₁₆ —2 pCt.
4-mnds. „ „ „	2—2 ¹ / ₁₆ pCt.
6-mnds. „ „ „	2 ³ / ₁₆ —5 ⁵ / ₁₆ pCt.

HET DUALISME IN VERBAND MET DE INDISCHE FINANCIËLE POLITIEK.

In de nummers 372 en 373 van Economisch-Statistische Berichten heeft de heer S. Ritsema van Eck de unificatie-politiek der Indische Regeering als grondoorzaak van de huidige financiële moeilijkheden aangewezen en een staatsinrichting overeenkomstig de door hem sedert jaren verkondigde staatkundige beginselen op dualistischen grondslag als eenige, blijvende redding aangeduid.

Ook Mr. Gerritzen meende als Tweede Kamerlid in zijn begrotingsrede van December 1922 in de miskenning van het dualisme in de Indische politiek de oorzaak te moeten zoeken van de opdrijving der staatsuitgaven boven de draagkracht van de Indische maatschappij. Het door hem te dien aanzien ingenomen standpunt vindt men trouwens uitvoeriger omschreven in zijn voordracht, den 17den December 1920 voor het Indisch Genootschap gehouden, over de Indische financiële politiek der laatste jaren. Ik zal mij dan ook bij de bestrijding van dit standpunt in hoofdzaak op deze rede gronden.

Deze bestrijding geldt allerminst het dualistische beginsel zelf, maar enkel de consequenties, daaruit door beide genoemde heeren getrokken. De heer Ritsema van Eck gaat daarbij het verst. Mr. Gerritzen toch blijft op economisch terrein, de heer Ritsema van Eck daarentegen beschouwt het vraagstuk als onderdeel van een staatkundig vraagstuk en maakt dus ook zuiver staatkundige gevolgtrekkingen.

Laat ons dan eerst de economische consequentie nader beschouwen. Daarbij kan als uitgangspunt worden genomen een zinsnede uit genoemde rede van Mr. Gerritzen, door den heer R. v. Eck met instemming aangehaald en luidende als volgt:

„het springt in het oog, niet alleen, dat de kosten der „Inlandsche huishouding in de laatste jaren zoo hoog zijn „opgevoerd, dat de Indische maatschappij jaarlijks vele „tientallen millioenen guldens tekort komt om de kosten „harer huishouding te kunnen betalen, maar bovendien, dat „zij voor een groot deel leeft op kosten van een zeer klein „aantal vreemdelingen.”

De heer Ritsema van Eck voegt hieraan toe:

„Hierin demonstreeren zich twee tendensen der unificatie-politiek op financieel gebied. De eerste is, dat het „onmogelijk wordt gemaakt, een overzicht te krijgen over „eischen en bijdragen door de twee, zoo diep gescheiden „groepen van uitheemschen en inheemschen; de tweede is, „dat de eene groep, i.c. de inheemsche, voor hare ontwikkeling reeds in sterke mate afhangt van de andere groep, „zonder dat dit duidelijk blijkt.”

Het is voor de helderheid gewenscht uit dit betoog twee praemissen te lichten voor nader onderzoek:

1o. de inheemsche bevolking (98 pCt.) leeft op kosten van een minieme uitheemsche minderheid (2 pCt.);

2o. zij parasiteert daarop om de kosten harer huishouding te kunnen betalen.

ad 1o. Het is uiteraard moeilijk te bepalen, welk deel der belastingen door de uitheemsche groep wordt betaald. Evenwel, het komt hier niet zoozeer op het bedrag aan als wel op de vormen, waarin die belastingen worden geheven. Deze zijn in hoofdzaak de inkomstenbelasting, de personeele belasting, de belasting op het slachten, het zegelrecht, de in- en uitvoerrechten en de accijnzen. Men kan nu echter de vraag stellen: in hoever worden deze belastingen door de uitheemsche *bewoners* van Indië gedragen? Een groot gedeelte van die heffingen toch drukt niet op de uitheemsche *ingezetenen*, maar op de uitheemsche *bedrijven* en wordt dus gedragen door allen, die op eenige wijze bij de uitkomsten dier bedrijven betrokken zijn. Dit geldt niet alleen voor een groot deel van de inkomstenbelasting (vennootschappen enz.) en van de verponding, maar bovendien van het zegelrecht, de in- en uitvoerrechten en de accijnzen. Hiermee in tegenstelling drukken de belastingen, die van de inheemsche groep worden geheven, zoo goed als geheel wél op

de leden dier groep zelf. Het geeft dus een scheeve voorstelling bij de verdeling van den belastingdruk de Indische Europeanen en vreemde Oosterlingen en de Inlanders tegenover elkander te stellen. Voor de eerstgenoemde groep behooren de „uitheemsche belangen” in de plaats te komen en hoewel ik het getal van de dragers dier belangen niet kan begrooten, acht ik het zeker, dat het héél wat grooter is dan dat van die uitheemsche ingezetenen van Nederlandsch-Indië.¹⁾

ad 2o.

„De grief van de uitheemschen”, aldus de heer Ritsema v. Eck, „tegen het tegenwoordig bewind is niet, dat zij moeten bijdragen, en soms belangrijk moeten bijdragen, in de „ontwikkeling der inheemsche volken, maar wel, dat zij „geheel in de zuiging der inheemsche volksontwikkeling „dreigen te geraken en hun eigen basis van bestaan niet „meer erkend zien. Die inheemsche volksontwikkeling gaat „evenwel haar eigen weg, zij is geenszins in alle opzichten „ten gunstig voor het uitheemsche productieproces en toch „ontneemt de politieke unificatie tusschen uitheemschen „en inheemschen aan die uitheemschen het vermogen zich „buiten die volksontwikkeling te houden.”

En de heer Gerritzen verklaart:

„Een millioen mensen kan onmogelijk de emancipatie „van 46 millioen andere menschen bekostigen. Deze toch „zoo eenvoudige waarheid zag de Indische Regeering over „het hoofd, toen zij in de vergadering van den Volksraad „van 14 Juli 1919, in verband met hare mededeeling, dat „de vitale volksbelangen, waarvoor zij zich speciaal be- „ijverd heeft, liggen op gebied van het onderwijs, den burgerlijken geneeskundigen dienst en de decentralisatie, uit- „riep: „Niemand zal toch van de Regeering verlangen, dat „zij de noodige maatregelen op dergelijke punten achterwege „laat”

Maar nu zou ik willen vragen: zijn inderdaad die „vitale volksbelangen” de speciale belangen der inheemsche bevolking, beoogt die „inheemsche volksontwikkeling” inderdaad een eigen belang der inheemsche maatschappij, waar de uitheemschen eigenlijk buiten staan?

Mr. Gerritzen citeert in het begin van zijn voordracht den heer Sibinga Mulder, die als directeur van landbouw er in den Volksraad op wees, dat in Daendels' tijd de staatsinkomsten bedroegen f 3½ millioen, in den bloeitijd van het cultuurstelsel f 68 millioen en in 1919 ruim f 400 millioen. Maar later in zijn rede haalt hij van het Javaansche volksraadlid Raden Kamil, „dezen uitnemenden kenner van zijn land en volk”, de volgende woorden aan:

„Voorspoed heerscht alleen bij de uitheemsche bevolkingsgroepen. Bij de inheemsche echter is geen welvaart te bespeuren. De toestand is nu dezelfde als die geweest is, ja „zelfs nog ongunstiger.”

Wanneer men deze beide citaten met elkander vergelijkt, moet men zich toch wel afvragen, of dan inderdaad die tientallen millioenen, die in de laatste decennien aan de inheemsche bevolking zijn ten koste gelegd, wel aan haar ontwikkeling zijn ten goede gekomen. En wanneer men niet wil aanvaarden, dat het weggesmeten geld is geweest, moet men de oplossing zoeken in een in het duister gelaten scheiding tusschen uitgaven ten behoeve van de inheemsche bevolking en uitgaven in het speciaal belang dier groep.

Naar mijn overtuiging nu is die scheiding voor het verkrijgen van een juist inzicht van overwegend belang. De geheele basis voor de zienswijze van de heeren Gerritzen en Ritsema van Eck ligt in de gelijkstelling van „uitgaven ten behoeve van inheemsche bevolking” met „uitgaven ten behoeve van inheemsche belangen”, terwijl in werkelijkheid daartusschen een enorm verschil bestaat. Ook hier moeten, als bij de verdeling van den belastingdruk, personen en belangen zorgvuldig uit elkaar gehouden worden.

¹⁾ Ik zou Mr. Gerritzen onrecht doen door te verzwijgen, dat hij naast de vreemden ook „het door dezen geëxploiteerd vreemd kapitaal” als belastingdrager noemt; bij zijn betoog houdt hij echter geen rekening met die toevoeging, hetgeen bevreemdt van iemand, die in den strijd tegen de vennootschapsbelasting aan de zijde van Mr. Treub staat.

Nemen wij het onderwijs en den burgerlijk geneeskundigen dienst, onderwerpen van overheidszorg, die door beide heeren in de eerste plaats als uitsluitend ten behoeve van de inheemsche bevolking worden aangemerkt.

Wel niemand zal ontkennen, dat aanvankelijk het onderwijs werd georganiseerd ten behoeve van de uitheemschen, van hun kinderen, en van het Gouvernement, dat aan inheemsche uitvoerders van zijn politiek behoefte had. Maar is het thans tot in den grond anders geworden? Het eigenlijke volksonderwijs neemt op de Indische begrotingen een verhoudingsgewijs zeer bescheiden plaats in. Men weet, veronderstelt althans, dat de eenvoudige desaman aan een schoolopleiding als door ons geboden geen behoefte heeft, dat hij daarvan geen nuttig gebruik kan maken. Het verdere onderwijs komt dan ook ten bate van een kleine minderheid. En voor welke doeleinden zal, naar de overheid verwacht, die minderheid de vruchten van het onderwijs benutten? Waarom wordt bij dat onderwijs een Nederlandsche, althans niet-inheemsche maatstaf aangelegd, het Nederlandsch als voertaal doorgedreven? Niet zoozeer, opdat de eigen maatschappij daarvan genieten zal, maar in de eerste plaats, omdat het Gouvernement in wat de heer Ritsema van Eck noemt zijn koloniale sfeer, zijn internationale functie en voorts de particuliere uitheemsche belangen aan aldus opgeleide krachten behoefte hebben. In ieder geval ontrukt die opleiding de betrokkenen aan hun omgeving, zij houdt geen verband met hun maatschappelijk bestaan. Men klaagt wel eens over de weinige geneigdheid van de opgeleiden om den arbeid van hun vaders op te nemen en voort te zetten, maar men zou niet weten aan te geven op welke manier de opgeleiden hun kennis in dat milieu rendabel zouden maken. Er valt niet te ontkomen aan de erkenning, dat de uitheemsche belangen het sterkst aan het onderwijs richting en voortgang geven. Natuurlijk beteekent dat niet, dat de inheemsche belangen daarbij niet tevens zijn gebaat, maar wel, dat zij geen aanleiding en doel zijn. En wèl, dat er geen reden bestaat de onderwijsuitgaven geheel ten laste van de inheemsche bevolking te brengen.

Eenige cijfers ter illustratie van dit betoog.

Volgens de Indische begroting voor 1922 waren de uitgaven ten behoeve van het middelbaar onderwijs f 3.550.000, van de artsenscholen f 830.000, van het Europeesch vakonderwijs f 1.260.000 en van de lagere scholen met het Nederlandsch als voertaal f 12.066.000. Daartegenover waren de uitgaven ten behoeve van het Inlandsch vakonderwijs f 4.000.000 en van het Inlandsch volksonderwijs (dorpsscholen en tweede klas scholen) f 13.070.000 dus in totaal f 17.070.000.

Van die volks- en vakscholen met de Inlandsche taal als voertaal werd, volgens het jongste algemeen verslag van het onderwijs in Ned.-Indië, loopende over 1920, door 785.000 leerlingen gebruik gemaakt, van de instellingen der eerstgenoemde groep echter slechts door 97.400.

Met den geneeskundigen dienst is het al niet anders. Het is geen philanthropie van de uitheemschen, wanneer zij een deel van hun belastingpenningen voor deze dienst besteed willen zien. Behalve het onmiddellijk nut van bescherming van het eigen veege lijf door verbetering van hygiënische toestanden, door assainering, door bestrijding van epidemieën, toet ook het indirecte, door bestrijding van epidemieën, toet ook in het arbeidskrachtiger worden van de bevolking gelegen is. Wanneer het juist is, dat de ondernemersklasse in de eerste plaats behoefte heeft aan een landelijk bevolkingsoverschot, wanneer vergrooting van aanbod op de arbeidsmarkt haar een voordeel is, temeer wanneer daarbij het praestatievermogen wordt vergroot, dan moet een overheidspolitiek, die de bevolkingstoename bevordert en beschermt voor haar commercieele waarde hebben — somtijds wellicht grootter waarde dan voor de inheemsche maatschappij zelf.

Zoo zouden op gelijke wijze andere overheidszor-

gen, irrigatie, politie, wegeaanleg- en onderhoud enz. in nadere beschouwing kunnen worden genomen. Telkens blijken „maatregelen ten behoeve van de inheemsche bevolking” geheel of ten deele uitheemsche belangen te dienen. Maar telkens blijkt tevens, dat maatregelen onontwarbaar zijn dooreengestremd.

Het dualisme in de Indische staatsinrichting en politiek moet dan ook niet in rasgroepering zonder meer worden gezocht, evenmin in een scheiding van sociaal-politieke middelen, maar enkel in een gescheidenheid van belangen en daarmede van waardeering van het gebruik, dat van die sociale middelen wordt en kan worden gemaakt. Onderwijs, irrigatie, aanleg en onderhoud van verkeersmiddelen, hygiëne, enz., het zijn alle middelen, die voor beide groepen, uitheemschen en inheemschen, noodzakelijk zijn, die aan uiteenloopende belangen dienstbaar kunnen worden gemaakt. De beteekenis van het dualisme in de koloniale maatschappij ligt nu echter hierin: dat men er twee groepen kan onderscheiden, hier gemakshalve inheemschen en uitheemschen genoemd, wier gescheidenheid van belangen een geheel verschillende waardeering dier sociale middelen meebrengt.

Hoe die waardeering is voor de bestaande sociale middelen, valt moeilijk te bepalen. Het aanleggen van een waardeeringsmaatstaf kan niet anders dan ruwweg en subjectief geschieden. Een indeeling op dualistische grondslag van de onderwijsuitgaven, als boven beproefd, is hoogst gebrekkig. Toch heeft zij haar nut als voorbeeld van toepassing der dualistische beginselen. Ook daarom, omdat zij de veronderstelling mogelijk maakt, dat welbeschouwd niet de inheemsche maatschappij parasiteert op de geldelijke bijdragen door de uitheemsche groep opgebracht, maar dat omgekeerd de verzorging van de belangen der uitheemsche groep gedeeltelijk geschiedt met behulp van de belastingpenningen der inheemsche maatschappij.

Dit wat de economische consequentie van het boven betoogde betreft.

Wat de staatkundige consequentie daarvan aangaat, die is deze, dat de eenheid van sociale middelen en de dooreenstrengeling van de verschillende belangen het onuitvoerbaar maken een staatsinrichting voor Indië te scheppen als de heer Ritsema van Eck zich voorstelt, waarbij de beide groepen de staatstaak onderling verdeelen en territoriale eenheden worden ingesteld van de grootte van regentschappen, waarin de inheemsche belangen onvermengd en zonder voorbehoud bij uitsluiting tot uiting komen.

Overal, waar de sociale middelen tweërlei belangen hebben te dienen, waar het dualisme derhalve aan den dag treedt, zal de zorg voor die middelen niet aan een van de beide belangengroepen kunnen worden toevertrouwd, maar zal een evenwicht moeten worden tot stand gebracht, door de momenteel beteekenis van elk van de beide belangen bepaald.

J. H. BOEKE.

Buitenzorg.

DE HOOGHE RAAD EN DE „KONINKLIJKE”.

Aan het verzoek van de redactie om eens eene uitzetting te geven naar aanleiding van de beschouwingen van Prof. Mr. A. S. Oppenheim, onder bovenstaanden titel in no. 378 van dit tijdschrift opgenomen, wil ik gaarne voldoen.

De Koninklijke is voor 60 pCt., de Shell voor 40 pCt. aandeelhoudster zoowel van de Bataafsche als van de Anglo Saxon. Vóór 1917 was in overeenstemming hiermede de winstverdeling in de statuten van de Bataafsche en in die van de Anglo Saxon zóó geregeld, dat de Koninklijke 60 pCt., de Shell 40 pCt. van het dividend genoot. Van de 60 pCt. van het dividend der Bataafsche, die de Koninklijke genoot, werd slechts eenmaal belasting betaald, nl. door de Bataafsche, omdat de Koninklijke volgens art. 20, tweede lid, der wet op de inkomstenbelasting (overeenkomende met art. 3 der wet op de dividend- en tantiëmélas-

ting) het van de Bataafsche genoten dividend van hare uitdeelingen mocht aftrekken. De 60 pCt. van het dividend der Anglo Saxon, waarop de Koninklijke aanspraak kon maken, werden, na in Engeland door de belasting te zijn getroffen, ook nog in Nederland belast, als de Koninklijke het van hare Engelsche dochtermaatschappij ontvangen bedrag ging uitkeeren aan hare aandeelhouders.

Nu bevat de wet op de dividend- en tantiëmebelasting wel eenige bepalingen, die er op gericht zijn de buiten Nederland behaalde winst — althans gedeeltelijk — hier te lande buiten de belasting te laten, doch deze bepalingen vinden ten aanzien van de Koninklijke geen toepassing. De artt. 27 en 28 stellen de door eene hier te lande gevestigde vennootschap uitgekeerde dividenden, voor zoover die voortspruiten uit door haar in de koloniën of bezittingen, resp. in het buitenland behaalde winst, voor $\frac{3}{4}$, resp. $\frac{1}{2}$ van de belasting vrij. Eene gelijksoortige reductie verleent art. 30 aan vennootschappen, die blijkens te haren name gestelde aandelen, voor *ten minste negen tiendedeelten* in het bezit zijn van het uitgegeven aandeelenkapitaal ener vennootschap, welke hetzij in eene der koloniën of bezittingen van het Rijk, hetzij in het buitenland is gevestigd, en aldaar aan eene belasting is onderworpen die, ten behoeve van de kolonie of bezitting of ten behoeve van den Staat, in eenigen vorm naar de winst wordt geheven. De reductie bedraagt in het eerste geval $\frac{3}{4}$, in het laatste geval $\frac{1}{2}$ van het van de dochtermaatschappij ontvangen dividend.

Dat de Koninklijke een reductie als bedoeld in art. 29 niet kan genieten, is dus uitsluitend het gevolg van de omstandigheid, dat haar aandelenbezit in de Anglo Saxon minder dan $\frac{9}{10}$ van het aandeelenkapitaal dier maatschappij bedraagt.

Ik vestig er hier de aandacht op, dat de wetgever in de artt. 27—29 de vrijstelling van dubbele belasting heeft beperkt tot $\frac{3}{4}$, resp. $\frac{1}{2}$ van de hier te lande uitgedeelde Indische, resp. buitenlandsche winst en dus geheele vrijstelling van dubbele belasting niet heeft willen toekennen. Verder leert de geschiedenis van art. 29, dat de Regeering bij de behandeling in de Tweede Kamer geen termen vond om tegemoet te komen aan de bezwaren van hen, die voor de holding company ook reductie wenschten, indien haar aandelenbezit minder dan $\frac{9}{10}$ van het aandeelenkapitaal der dochtermaatschappij bedroeg.

De Koninklijke wilde van dubbele belasting geheel bevrijd blijven. Zij meende dubbele belasting te kunnen ontgaan door eene statutenwijziging van de Bataafsche, gepaard gaande met: 1o. eene statutenwijziging van de Anglo Saxon; 2o. eene overeenkomst met de Shell. Welke die statutenwijzigingen waren en hoe de overeenkomst luidde, blijkt uit het in no. 378 opgenomen arrest van den Hoogen Raad van 21 Januari 1923 (zie blz. 286).

Volgens de gewijzigde statuten zou de Koninklijke voortaan 95 pCt. in plaats van 60 pCt. van het dividend der Bataafsche en slechts 5 pCt. in plaats van 60 pCt. van het dividend der Anglo Saxon ontvangen, de Shell resp. 5 pCt. en 95 pCt..

De overeenkomst, die in verband hiermede tusschen de Koninklijke en de Shell werd aangegaan, zorgde er voor, dat in de financieele verhouding tusschen de maatschappijen geen wijziging kwam. Hetgeen de Koninklijke volgens de nieuwe regeling meer zou ontvangen dan 60 pCt. van het dividend der Bataafsche + 60 pCt. van het dividend der Anglo Saxon moest zij aan de Shell afdragen; ontving zij minder, dan moest de Shell bijpassen.

De Koninklijke berekende nu hare winst over 1918 als volgt:¹⁾

¹⁾ De cijfers zijn ontleend aan een in de N. R. Ct. van 25 Juli 1919, Ochtendblad A, overgenomen beschouwing van de Nieuwe Financier en Kapitalist over de onderwerpelijke aangelegenheid.

Dividenden van aandelen:

Bataafsche, Anglo Saxon en Asiatic ..	f 86.198.125,—
Shell	„ 3.782.301,—
Shell of California	„ 1.152.942,—
Diversen	„ 228.232,—
Interest en diverse baten	„ 5.315.544,—
	<hr/>
	f 96.677.144,—
Onkosten en Fransche belasting	„ 273.609,—
	<hr/>
	f 96.403.535,—
Verlies effecten	„ 392.599,—
	<hr/>
	f 96.010.936,—
Contractueele verplichtingen aan derden	f 23.820.625,—
	<hr/>
	f 72.190.311,—
Saldo Ao. Po.	„ 737.716,—
	<hr/>
	f 72.928.027,—

De post contractueele verplichtingen aan derden stelt voor het bedrag, dat de Koninklijke volgens de overeenkomst aan de Shell moest uitkeeren. Hij is gelijk aan het verschil tusschen de 35 pCt. van het dividend der Bataafsche, die de Koninklijke, en de 55 pCt. van het dividend der Anglo Saxon, die de Shell nu meer ontving dan vroeger. Daar het totale dividend der Bataafsche f 90.000.000 bedroeg, valt hieruit af te leiden, dat het totale dividend der Anglo Saxon f 13.962.500,— moet hebben bedragen.

Het bedrag van f 86.198.125,—, in de winstberekening over 1918 opgenomen als dividend Bataafsche, Anglo Saxon en Asiatic, kan mitsdien als volgt worden gesplitst:

Dividend Bataafsche (95 pCt. van f 90.000.000)	=	f 85.500.000,—
Dividend Anglo Saxon (5 pCt. van f 13.962.500)	=	„ 698.125,—
Dividend Asiatic	=	nihil
		<hr/>
		Totaal f 86.198.125,—

Volgens de vroegere regeling zou de winstopstelling aldus geweest zijn:

Dividenden:		
Bataafsche (60 pCt. van f 90.000.000)	=	f 54.000.000,—
Anglo Saxon (60 pCt. van f 13.962.500)	=	„ 8.377.500,—
Asiatic	=	„ nihil
Shell	„	3.782.301,—
Shell of California	„	1.152.942,—
Diversen	„	228.232,—
Interest en diverse baten	„	5.315.544,—
		<hr/>
		f 72.856.519,—
Onkosten en Fransche belasting	„	273.609,—
		<hr/>
		f 72.582.910,—
Verlies effecten	„	392.599,—
		<hr/>
		f 72.190.311,—
Saldo Ao. Po.	„	737.716,—
		<hr/>
		f 72.928.027,—

Over 1918 keerde de Koninklijke, blijkens het arrest, aan hare aandeelhouders uit .. f 69.764.260,—
Het belastbaar bedrag der tantiëmes en salarissen bedroeg .. 2.037.536,—

Totaal f 71.801.796,—

Hiervan wilde de Koninklijke op grond van art. 3 der wet op de dividend- en tantiëmebelasting afgetrokken zien, als door haar *genoten* ter zake van het bezit van aandelen op naam in eene andere hier te lande gevestigde naamlooze vennootschap, het door haar ontvangen dividend van de Bataafsche, zijnde 95 pCt. van f 90.000.000,— = f 85.500.000,—, zoodat er niets meer te belasten overbleef.

De belastingadministratie nam hiermede geen genoegen en stelde den aftrek op f 54.000.000,— (60 pCt. van f 90.000.000,—), uit overweging dat de Koninklijke in werkelijkheid niet meer dan dit bedrag als dividend had *genoten*, daar zij de rest (35 pCt.) moest afdragen aan, of verrekenen met de Shell.

De Hooge Raad, die den fiscus in het gelijk stelde, bleef daarbij getrouw aan zijn leer, dat de Staat aan den door partijen gekozen vorm niet is gebonden, en bevoegd, bij de regeling van den aanslag de werkelijkheid in plaats te stellen van den schijn. (Vergel. o.a. het arrest van 23 Maart 1921, Beslissingen in Belastingzaken No. 2741).

In zijne verdediging van het standpunt van de Koninklijke merkt Prof. Oppenheim in de eerste plaats op, dat als de combinatie Koninklijke-Shell in 1917 hare belangengemeenschap op de door hem aangegeven, meer eenvoudige leest had geschoeid, nimmer eenige belastingmoeilijkheid zou zijn ontstaan. Ik kan dit niet toegeven. Eene overeenkomst, als door den heer Oppenheim bedoeld, zou de Shell gemaakt hebben tot deelgerechtigde in de winst van de Koninklijke voor het bedrag, waarmede die winst 60 pCt. van de gezamenlijke winst overtrof en over dit winst-aandeel van de Shell zou zoowel in Nederland als in Engeland belasting zijn geheven. Omgekeerd zou, zoodra de winst van de Shell 40 pCt. van de gezamenlijke winst overtrof, de Koninklijke deelgerechtigd zijn geworden in de winst van de Shell. Haar winstaandeel zou dan eerst in Engeland, daarna hier te lande door de belasting zijn getroffen.

De beschouwingen over het vraagstuk der dubbele belasting, bezien van het standpunt der internationale combinatie Koninklijke-Shell, mogen het verklaarbaar maken, dat men naar een middel zocht om dubbele belasting te ontgaan, zij rechtvaardigen m.i. niet de poging om langs den omweg van art. 3 der wet, hetwelk alleen ten doel heeft dubbele belasting door den Nederlandschen fiscus van hier te lande uitgedeelde winst te voorkomen, eene door de wet niet gewilde vrijstelling van Nederlandsche belasting te verkrijgen voor de uitdeelingen voortspruitende uit uitkeeringen van de buitenlandsche dochtermaatschappij.

Naar aanleiding van den bijlage, dien de Hooge Raad heeft voorgedragen, om dit college zich niet aan „constructies” had gemaakt, maar slechts aan de „zaak zooals zij werkelijk was” — wat Prof. Oppenheim ontkennt — verkondigt deze de meening, dat evengoed als op het gebied van het strafrecht, de rechter bij fiscaal recht heeft te stellen op het streng formeel standpunt. Hij verdedigt die meening enkel met de opmerking, dat een strafrechter, die iemand, die weigert een geleend boek terug te geven, wegens diefstal zou veroordeelen, omdat dit vrijwel op diefstal neerkomt, even afkeurenswaardig zou handelen als eene gemeente, die iemand die er 89 dagen in 1922 en den nieuwjaarsdag van 1923 had doorgebracht, zou willen aanslaan, omdat hij toch eigenlijk 90 dagen van het jaar 1922 er verblijf heeft gehouden.¹⁾ De kracht van dit argument ontgaat mij. Immers, een gemeentebestuur, dat handelt zooals Prof. Oppenheim veronderstelt, houdt zich juist niet aan de werkelijkheid, doch breidt den belastingplicht buiten de in de wet gestelde grenzen uit.

Gesteld eens, dat iemand om belasting als woonforens te ontgaan, een contract sluit met een stroomaan, waarbij hij dezen zijn buitenverblijf verhuurt onder beding, dat de verhuurder gedurende ten hoogste 90 dagen per jaar van het verhuurde gebruik mag blijven maken, terwijl de feitelijke toestand blijft zooals hij was, daar de verhuurder gedurende het geheele jaar de beschikking over het buitenverblijf houdt en de zoogenaamde huurder geen huur betaalt. Zou Prof. Oppenheim dan willen, dat de werkelijkheid op zijde werd gezet voor de formeele bepalingen van het contract? Het is gelukkig, dat de Hooge Raad er niet zoo over denkt als Prof. Oppenheim, anders zou de deur voor belastingontduiking wagenwijd openstaan.

Prof. Oppenheim betoogt verder nog, dat de Hooge Raad in zijn arrest van 31 Januari jl. niet heeft gekeken naar de „zaak zooals zij werkelijk is”, integendeel de zaak niet volkomen heeft doorzien. Hij acht de derencering, dat de Koninklijke weliswaar 95 pCt.

¹⁾ Dit voorbeeld is vermoedelijk ontleend aan de gemeentelijke forensbelasting. Zoo ja, dan is het slecht gekozen. De belastingplicht van woonforensen hangt hiervan af, of zij in het belastingjaar (van 1 Mei—30 April) al dan niet in de gemeente meer dan 90 malen nachtverblijf houden, of er gedurende meer dan 90 dagen voor zich of hun gezin eene gemeubileerde woning beschikbaar houden. Verg. art. 244a, 4o, der Gemeentewet:

van het dividend der Bataafsche *ontvangt*, maar door haar overeenkomst met de Shell aan deze weder 35 pCt. moet afdragen en dus zelve slechts 60 pCt. *geniet*, onjuist, en zoekt voor zijne meening steun in het feit, dat het kan voorkomen, dat de Koninklijke niets behoeft af te staan, of zelfs nog te vorderen heeft. Als bijvoorbeeld, — aldus Prof. Oppenheim — 95 pCt. van de winst der Bataafsche gelijk is aan 60 pCt. van de winst van Bataafsche en Anglo Saxon te zamen, behoudt de Koninklijke haar volle 95 pCt.. En als 95 pCt. van de winst der Bataafsche minder is dan 60 pCt. der totale winst, behoudt niet alleen de Koninklijke haar volle 95 pCt., maar heeft zij zelfs bovendien nog aanspraak op eene uitkeering van de Shell. Hier vergist de schrijver zich. De Koninklijke en de Shell zijn eerst „quitte”, indien 95 pCt. van het dividend der Bataafsche + 5 pCt. van het dividend der Anglo Saxon gelijk is aan 60 pCt. van het dividend van Bataafsche en Anglo Saxon te zamen, en uitkeering van de Shell aan de Koninklijke heeft eerst plaats, indien 95 pCt. van het dividend der Bataafsche + 5 pCt. van het dividend der Anglo Saxon minder bedraagt dan 60 pCt. van het totale dividend der beide maatschappijen. Dit wil dan evenwel niet zeggen, dat de Koninklijke haar volle 95 pCt. behoudt, doch dat de 35 pCt. van het dividend der Bataafsche, die de Koninklijke te veel ontvangt, gelijk is aan, resp. minder bedraagt dan 55 pCt. van het dividend der Anglo Saxon, die de Shell te veel heeft ontvangen. Ook voor deze gevallen gaat derhalve de derencering van den Hoogen Raad op.

Ten slotte wil ik er nog op wijzen, dat de vraag, of de Koninklijke in 1918 f 85.500.000,—, dan wel f 54.000.000,— als dividend van de Bataafsche heeft genoten, ook belang kan hebben gehad voor de oorlogswinstbelasting. Art. 24 der wet op de oorlogswinstbelasting bepaalt n.l. dat, indien en voor zover blijkt, dat eenige vermeerdering van inkomen of winst een gevolg is van eenige uitdeeling, gedaan door eene binnen het Rijk gevestigde naamloze vennootschap of andere vereeniging van personen, wegens die vermeerdering geen belasting verschuldigd is. Heeft nu het dividend, dat de Koninklijke gemiddeld in de jaren 1911, 1912 en 1913 van de Bataafsche genoot, niet meer bedragen dan f 54.000.000,—, dan zou de statutenwijziging van de Bataafsche een middel hebben kunnen zijn om de belastbare oorlogswinst over 1918 met f 31.500.000,— te drukken.

's-Gravenhage, 2 Mei 1923.

J. TAKKEN.

SAMENSTELLING VAN DEN HOOGEN RAAD VAN ARBEID.

De heer D. Hudig L.Jz. te Amsterdam schrijft ons:

De Vereeniging van Nederlandsche Werkgevers heeft in hare Mededeelingen, overgenomen in het avondblad van het Handelsblad van 3 April ll., hare verwondering uitgesproken over het advies in zake vraagpunten betreffende bedrijfsorganisatie enz., door den Hoogen Raad van Arbeid aan den Minister van Arbeid, Handel en Nijverheid, zijnen Voorzitter, uitgebracht.

Wij lezen daarin:

„Zoo heeft van de Hooge Raad van Arbeid uitspraak ge-
„daan over de vraagpunten betreffende bedrijfsorganisatie
„enz., welke hem door den Minister van Arbeid waren voor-
„gelegd en waarover niet lang geleden Commissie XII het
„beruchte praeadvies heeft uitgebracht. Met 23 tegen 6
„stemmen verklaarde de Raad zich voor het verbindend ver-
„klaren van collectieve contracten; met 19 tegen 7 stemmen
„meende de Raad dat de grondslagen moesten worden ge-
„legd voor een wettelijk bedrijfsradenstelsel.”

„Deze uitslag is zelfs voor ons, die toch waarlijk al eenige
„ervaring met den Hoogen Raad van Arbeid hadden opge-
„daan, verbluffend. Verbluffend in meer dan één opzicht.
„Hier komen aan de orde de vraagstukken, welke voor de
„ontwikkeling van onze industrie van eminent belang zijn
„en bij de stemming over het verbindend verklaren van col-
„lectieve contracten, zijn van de 44 leden slechts 29 aan-
„wezig. Alzoo namen 15, zegge 15 leden, het op hunne ver-

„antwoording bij een dergelijke belangrijke kwestie afwezig te zijn.”

„En wanneer de vergadering dan vervolgens gaat beraadslagen over het bedrijfsradenstelsel, verlaten nog eens drie leden de zaal, omdat het hun blijkbaar koud laat, in welken zin de Raad den Minister zal adviseeren.

„Terwijl de overgrote meerderheid der werkgevers met klem van argumenten betoogde, dat zij van een verbindend-verklaring der collectieve contracten niet konden en niet wilden weten, laat de Hooge Raad van Arbeid dit alles „maar langs zijn kant gaan, laat „die werkgevers” in hun „hemd staan.

„De Raad gaat zelfs verder: adviseert à la barbe van de „felste oppositie van „die werkgevers”, tot een wettelijk be-drijsradenstelsel.”

Het is nuttig, ter aanvulling van het bovenstaande, nog eens duidelijk te maken, dat van een college als de Hooge Raad van Arbeid in zijn „huidige samenstelling” ook niet anders te verwachten is. Juist in die samenstelling schuilt de groote fout en de regeering zal nooit een op het praktisch leven berustend advies kunnen krijgen, zoolang in die „samenstelling” geen verandering wordt gebracht. Welke toch zijn de feiten?

Nadat bij Koninklijk Besluit van 4 October 1919, Staatsblad No. 591, de Hooge Raad van Arbeid was ingesteld, werd het college 14 Februari 1920 door Minister Aalberse geïnstalleerd, waarbij de Minister den Hoogen Raad tot taak stelde te zijn:

„de trait d'union tusschen maatschappij en overheid, een „permanente vertegenwoordiging van het volle sociale leven „bij de organen van den Staat, een instelling van georganiseerd overleg tusschen de vereenigingen van werkgevers en „arbeiders eenerzijds en het Ministerie van Arbeid anderzijds, beiden voorgelicht door hen die van de sociale wetgeving hun bijzondere studie hebben gemaakt”!

Dit alles klinkt veelbelovend, maar hoe kan het bereikt worden, nu het college, dat der regeering van advies moet dienen in zake vraagstukken van arbeidswetgeving, is samengesteld uit:

A. ambtshalve 6 ambtenaren, meerendeels behoorende tot het Departement van Arbeid;

B. 12 sociologen, inderdaad allen zeer wetenschappelijk bekend staande geleerden, waaronder vele idealisten, maar eveneens vele theoretici, die met hun knappe, wetenschappelijke idealen staan buiten het praktische leven;

C. 13 werknemers, allen vertegenwoordigers van de vijf groote arbeiderscentralen, nl.:

5 van het Nederl. Verbond van Vakvereenigingen (N. V. V.),

3 van het Bur. voor de R. K. Vakorganisatie,

2 van het Chr. Nat. Vakverbond in Nederland,

2 van het Nat. Arbeidssecretariaat (N. A. S.),

1 van het Alg. Ned. Vakverbond (A. N. V.).

Hieronder zijn ook eenige Kamerleden;

D. 13 z.g. werkgevers, waaronder echter zijn zeven vertegenwoordigers van landbouw, tuinbouw en middenstand.

De 13 vertegenwoordigers van werkgevers zijn gekozen uit 13 groepen, t.w.:

1 uit de Vereeniging van den Christelijken Handeldrijvenden en Industrieelen Middenstand in Nederland;

1 uit den Middenstandsbond;

1 uit den Nederlandschen Boerenbond;

1 uit den Nederlandschen R. K. Middenstandsbond op Federatieven grondslag;

1 uit de Vereeniging tot behartiging van de belangen van de Limburgsche mijnindustrie;

1 uit den Chr. Boeren- en Tuindersbond in Nederland;

1 uit de Maatschappij voor Nijverheid;

1 uit de Scheepvaart-Vereenigingen „Noord” en „Zuid”;

1 uit de Chr. Werkgeversvereeniging;

1 uit de Vereeniging van Nederlandsche Werkgevers;

1 uit de Alg. R. K. Werkgeversvereeniging;

1 uit den Ned. Tuinbouwraad;

1 uit het Kon. Ned. Landbouwcomité.

Vermeld dient verder te worden dat de Minister van Arbeid zelf Voorzitter van den Raad is en dat het Vice-Voorzitterschap, waaraan verbonden is het uitbrengen van de beslissende stem bij staking van stemmen, wordt waargenomen door 3 sociologen, t.w. het Kamerlid Prof. Dr. W. H. Nolens, Mr. Dr. A. L. Scholtens en Prof. Mr. P. A. Diepenhorst.

Opvallend is, dat de werknemersleden gekozen zijn uit de 5 politieke vakcentralen, die overwegend de industriele arbeiders vertegenwoordigen, doch dat de werkgeversleden bestaan uit een 13-tal vertegenwoordigers van de meest uiteenlopende bedrijven, waaronder een meerderheid van 4 landbouw- en 3 middenstandsvetegenwoordigers, zoodat slechts 6 vertegenwoordigers van industrie en scheepvaart staan tegenover een blok, bestaande uit regeeringsambtenaren, werknemersvertegenwoordigers en sociologen.

Is reeds het aantal vertegenwoordigers der regeering en der sociale wetenschap te talrijk, ook de keuze der overige leden is niet gelukkig.

Wat wil de Minister met den Hoogen Raad van Arbeid in dezen vorm bereiken? Meent hij werkelijk, dat de regeering op deze wijze ter zake van de sociale wetgeving een goed en op de praktijk van het leven berustend advies krijgt? Het is duidelijk, dat slechts een éézijdig buiten het praktisch leven gaand advies verkregen kan worden van dit college, een advies bovendien, dat, gezien het feit, dat in den Hoogen Raad van Arbeid de partijen reeds snel de neiging hebben zich te rangschikken naar hunne politieke overtuiging, bovendien een politiek karakter draagt, waaraan niet de waarde gehecht kan worden, die een-deels de regeering en onze volksvertegenwoordiging daaraan willen hechten, anderdeels de buitenstaanders daarvan meenen te kunnen verwachten. Als plaatsvervangend lid van den Raad heb ik de gelegenheid meermalen gehad verschillende vergaderingen bij te wonen en ik herhaal met anderen, dat de Hooge Raad van Arbeid ten gevolge van zijne huidige samenstelling bij voorbaat veroordeeld is.

D. HUDIG L.J.Z.N.

Amsterdam, 26 April 1923.

AANDEELHOUDERS-CREDITEUREN.

Ik ben den heer Mr. de Kat dankbaar voor zijne bestrijding¹⁾ van mijne „Opmerkingen over naamlooze vennootschapsrecht speciaal over preferente aandelen”²⁾ niet enkel om den aangenamen vorm waarin de bestrijding is gekleed, maar vooral omdat zij mij ongezochte aanleiding geeft mijn stelling: „aandeelhouders-crediteuren” nog eens te verduidelijken.

Voor een deel behelst Mr. de Kat's bestrijding enkele onderwerpen, in mijn artikeltje weliswaar aangevoerd, doch voor de hoofdstrekking ervan niet van zooveel belang. Ik zal er niet te zeer op ingaan en met name over het al of niet wenschelijke van een trustregeling bij obligatieleeningen het woord laten aan Mr. Gilissen.³⁾

Alleen over de aantekening van Mr. de Kat aan het slot van zijn artikel mag ik, vóórdat ik mijn hoofdstelling nader ga verdedigen, een enkel woord zeggen. Ik had beweerd, dat bij liquidatie preferente aandelen vóórgaan boven gewone aandelen, althans „als de statuten in orde zijn”. De zaak is deze, dat ik in de talrijke statuten, waarvan ik krachtens mijn ambt moet kennis nemen, steeds op zéér enkele uitzonderingen na, aantrof de combinatie: preferent voor dividend en preferent voor kapitaal bij liquidatie. En nu bleek mij, dat in al de bedoelde uitzonderingsgevallen de uitzondering eigenlijk niet opzettelijk was bedoeld (al werd dit achteraf wel eens beweerd), doch enkel *abusief* in de statuten was ingeslopen. Mijn beste getuige is overigens Mr. de Kat zelf, in wiens Effectenbeheer

1) [In het nummer van 4 April jl. — Red.]

2) [In het nummer van 17 Januari jl. — Red.]

3) [Zie het nummer van 18 April jl. — Red.]

(1e druk bldz. 265) ik lees: „Bijna altijd gaat preferentie op het saldo met die ten aanzien der winstverdeling gepaard”. Meer heb ook ik eigenlijk niet bevestigd.

Ik bepaal mij nu verder tot mijn oorspronkelijke hoofdstelling „aandeelhouders-crediteuren”.

Volkomen was ik mij, dit neerschrijvende, bewust een paradox te verkondigen, die velen een juridische ketterij zoude voorkomen. Wanneer ik immer in de weinig-begeerenswaardige positie kwam een jongens-examen te moeten afnemen over handelsrecht en hij zou op de vraag „wat is een aandeelhouder?” antwoorden: „een crediteur” — zou ik den jongeling allicht laten zakken.

Ik weet het opperbest: het is niet zoo volgens ons Burgerlijk Wetboek en ons Wetboek van Koophandel, evenmin volgens onze jurisprudentie, noch ook volgens onze leerboeken. Wat blijft er dan over? Alleen het jus constituendum?

M.i. nog wat meer en zoo wil ik dan mijn stelling nog eens over-formuleeren. Zij luidt dan, „dat op de normale opvatting van *het publiek* omtrent het aandeelhouderschap de best passende juridische constructie blijkt, die van het postcurrent crediteurschap”. Ziehier dus nog een soort recht, naast Wet, jurisprudentie en leerboeken — waarover mijn opstel handelt, het recht „van het Publiek”, wil men, „het Recht der Werkelijkheid”.

En hier ligt dan aanstonds tusschen Mr. de Kat en mij een diepe kloof. Ziehier wat Mr. de Kat schrijft:

„Als men de groote massa . . . eenig begrip wil bijbrengen, moet men beginnen met de afzondere vermogensafzondering te houden . . . Als lichtzijde van de huidige malaise mag men beschouwen het betere begrip, dat het publiek krijgt van het kapitaal eener naamlooze vennootschap.”

Zie, dit is volgens mij de wereld onderstoven gekeerd. Een staal van wat mij toeschijnt — de heer de Kat moge mij de uitdrukking vergeven — „verkeerde jurisprudentie”. Wat recht is, zou door den jurist aan de „groote massa”, aan het „publiek” moeten worden onderwezen? Neen, en nog eens neen! — omgekeerd: van de groote massa, aan het publiek moeten wij het leeren, wat recht is. Laat ons toch niet trachten onze leerstukken, onze onderscheidingen aan het publiek op te leggen, maar liever, omgekeerd, beginnen met te luisteren wat het „publiek” ons heeft te vertellen. Als lichtzijde der malaise te willen zien, dat een uitvinding der juridische wetenschap thans eerst recht tot het publiek doordringt — waarlijk, heerscht hier niet bedenkelijke verwarring van steenen en brood?

Ik heb in een bekend arrest van den Hoogen Raad vermeld te mogen lezen, dat dit College, aan de naamlooze vennootschap rechtspersoonlijkheid toeschrijvende, zich verklaarde vóór de leer, dat het wezen dier rechtspersoon moet worden gezocht in hetgeen juridisch heet haar „doelvermogen”.

Neen — zegt Mr. de Kat — gij moet den klemtoon in het arrest elders leggen:

„Ziehier het „wezen” der naamlooze vennootschap! *Geen rechtstreeksche gebondenheid der aandeelhouders jegens derden.*”

Het verschil is niet zoo groot; de eene omschrijving sluit de andere niet uit. Maar toch wil de formulering van Mr. de Kat er bij mij niet in. Zij schijnt mij al weer „verkeerd juridisch”, niet werkelijk. Houden wij ons aan de werkelijkheid, en nemen wij nu eens niet „de” naamlooze vennootschap in 't oog, maar een werkelijk bestaande.

Waarin ligt het „wezen” der Nederlandsch-Amerikaansche Stoomvaart Maatschappij Holland-Amerika Lijn?

Volgens Mr. de Kat hierin, — zie boven —, dat wie een passagebiljet neemt geen vordering krijgt tegen den rentenier, die een paar aandelen heeft.

Volgens mij: in het economisch *kapitaal* der maatschappij, dus in haar vloot.

De lezer kieze!

De strijd tusschen Mr. de Kat en mij komt neer op den strijd over het probleem, dat volgens prof. Suylen niet bestaat, het „raadsel van de rechtspersoonlijkheid”. Dit tijdschrift is niet de plaats voor een verder debat over dit fraai — maar wel wat vervelend geworden — juridisch vraagstuk. Ik mag ermee volstaan mij een aanhanger te bekennen van de leer van het doelvermogen, die m.i. van de talloze oplossingen het meest de werkelijkheid strookt. Het wezen eener Stoomvaartmaatschappij — haar schepen; het wezen eener Maatschappij tot vervaardiging van machines — haar fabriek; het wezen van een Bank — haar geld; hier gevoel ik vasten grond onder de voeten, „Man sieht doch wo und wie, Grau teurer Freund”, u.s.w.

Zeker, de beteekenis der niet rechtstreeksche gebondenheid van aandeelhouders jegens derden, zal ik niet miskennen. Zij volgt onmiddellijk uit het feit der rechtspersoonlijkheid. Is het wetenschappelijk verdedigbaar de volgorde andersom te nemen: de rechtspersoonlijkheid te laten volgen uit de niet rechtstreeksche gebondenheid — een strijd over deze volgorde lijkt mij nutteloos; laten wij zeggen, dat de volgorde omkeerbaar is.

De naamlooze vennootschap rechtspersoon; hier ligt dan aanstonds het voornaamst verschil tusschen de naamlooze-vennootschap en de handelsvennootschap onder firma. Ook bij deze laatste — zegt Mr. de Kat terecht — hebben wij zoo iets als een vermogensafzondering. Volkomen waar, máár de firma heeft géén rechtspersoonlijkheid: de firmanten blijven eigenaren van hetgeen zij afzonderen; de afzondering is niet volkomen. Anders bij de naamlooze vennootschap: zij komt te bestaan dóór, èn is eigenares van haar vermogen, *háár* eigendom, *niet* het collectief eigendom der . . . leden van een vereeniging. Hierop komt mijn stelling neer: ik verwerp de onderbrenging van het naamlooze vennootschapsrecht onder het vereenigingsrecht. Te verkeerd ure m.i. heeft men (niet de Wet, maar onze leerstellige rechtswetenschap, nu laatstelijk weer prof. Scheltema) aan de naamlooze vennootschap haar plaats gegeven onder de vereenigingen.

Hier verheugt het mij Mr. de Kat aan mijn zijde te vinden. Mijn stelling „dat het karakter der naamlooze vennootschap als vereeniging van personen meer en meer op den achtergrond geraakt” lijkt hem juist. Welnu, dan heb ik hem voor $\frac{1}{4}$ gewonnen. De naamlooze vennootschap niet een vereeniging, maar zoo iets als een „stichting”. Maar dan zijn wij er vlak bij: den aandeelhouder niet langer „lid” te noemen, maar „crediteur” — postcurrent crediteur.

Neen, zegt Mr. de Kat, géén crediteur. De aandeelhouder heeft wel „rechten jegens de naaml. vennootschap, maar een vordering voor zijn storting heeft hij niet”. Zeker — niet een gewone, te allen tijde opzegbare, geldvordering, maar waarom mogen wij niet zeggen, dat de aandeelhouder bij liquidatie een „vordering” heeft voor zijn storting? Hij moet — aldus Mr. de Kat — den liquidateur aanspreken „tot rekening en verantwoording”. De juridische onderscheiding is mij niet onbekend — maar het is mij onduidelijk, welke bewijskracht uitgaat; is het betoog van Mr. de Kat iets meer dan een kringredeneering?

Ziehier nog eens de hoofdstrekking van mijn stelling: vennoot-zijn en crediteur-zijn is lang niet altoos een tegenstelling; de juridische onderscheiding: óf insider, mede-eigenaar, óf buitenstaander, crediteur — wordt telken dage door de werkelijkheid doorbroken. De Wet zelf, den commanditaireren vennoot geldschietter noemende, leert ons te pogen de tegenstelling te overwinnen.

Meezeggenschap-hebben en crediteur-zijn gaan vaak samen. Om dit nog op andere wijze te laten zien bracht ik nog een bankier en den obligatiehouder ten tooneele. Zeker, het is niet strikt juist, als men een obligatiehouder méér de baas noemt dan alle aandeelhouders bij elkaar; maar zoo in het algemeen zeide ik

dat ook niet; ik zeide erbij „als de vennootschap vast zit”. Dat de mogelijkheid faillissement uit te lokken *juridisch* nog niet beteekent invloed op het beheer, is niet voor tegenspraak vatbaar; maar in de werkelijkheid is het anders, daar heeft wie over het „*ius vitae ac necis*” beschikt, in den regel tegelijk daarmee het hoogste zeggenschap.

Zoolang de vennootschap haar rente betaalt, moeten obligatiehouders er zich toe bepalen in vergaderingen groote woorden te gebruiken betreffende hun belangrijke rechten(?), aan welke door die booze bestuurders wordt te kort gedaan. Hoogstens kan men een beschermingscomité benoemen, desnoods een paar comités. Maar anders wordt het, zoodra er voor rentebetaling geen penningen zouden zijn. Ook dan blijft *juridisch* de bevoegdheid der obligatiehouders enkel die om te beschikken tot faillissement, maar *practisch* is daarmee aanstonds een verregaand meezeggenschap aanwezig. *Mits er een organisatie zij.*

Ik hoop nog eens gelegenheid te hebben de stelling „aandeelhouders-crediteuren” voor een juridisch tijdschrift uitvoeriger uit te werken. Voorloopig moet ik het laten bij de aanduidingen in mijn vorig stukje en het tegenwoordige vervat. Vooralsnog heeft Mr. de Kat — hoe dankbaar ik hem ben voor zijn bestrijding — mij niet bekeerd van mijn meening: dat de met de werkelijkheid meest overeenkomstige juridische constructie der naamloze vennootschap is: die van de rechtspersoon, bestaande bij een doelvermogen, waartegenover obligatiehouders, preferente en gewone aandeelhouders staan als crediteuren van verschillenden rang.

H. M. A. SCHADEE.

Rotterdam, April 1923.

HET WETSONTWERP OP DE RUIL- VERKAVELING.

II.

Wij zullen thans den loop van een ruilverkaveling volgens het Regeeringsontwerp nagaan. Men begint met het richten van een schriftelijke aanvraag tot Gedeputeerde Staten der provincie, waarin het complex gronden, dat men opnieuw wenscht in te deelen, of het grootste gedeelte daarvan, gelegen is. De aanvraag kan alleen dan in behandeling worden genomen, indien zij gedaan is door ten minste een vierde van hen, die bij het kadaster bekend staan als eigenaren van of rechthebbenden op de in het complex gelegen perceelen. Bij de aanvraag wordt overgelegd een kaart, waarop het complex is aangegeven.

Gedeputeerde Staten stellen de aanvraag in handen der Centrale Commissie, die haar onderzoekt en een advies uitbrengt, dat zich ook over een grooter of kleiner complex dan op de kaart aangegeven kan uitstreken.

Na kennisneming van het advies stellen de Gedeputeerde Staten, in overleg met de Centrale Commissie, een voorloopig plan vast van het complex en van de wegen en waterloopen. Aan de hand van dit voorloopig plan gaat de Centrale Commissie weer aan 't werk: zij vervaardigt een kaart van het complex en maakt een lijst op van hen, die bij het kadaster bekend staan als eigenaren van of rechthebbenden op de daarin gelegen perceelen. Copieën van deze stukken worden voor een ieder ter inzage gelegd op de gemeentelijke secretarie en van die nederlegging wordt aan het publiek door advertentiën en door aanplakking kennis gegeven.

Thans is de zaak zoover gevorderd, dat de beslissing, of de ruilverkaveling al of niet zal doorgaan, kan worden voorbereid. Die beslissing is in handen gelegd van de meerderheid der betrokken grondeigenaren of liever van hen, die bij het kadaster als eigenaren of rechthebbenden bekend staan. Dezen worden twee maanden vóór den daartoe door Gedeputeerde Staten bepaalden dag opgeroepen tot een vergadering, welke door een lid van dat College wordt gepresideerd. Ter vergadering stelt de voorzitter defi-

nitief vast de grenzen van het complex, alsmede de binnen dat complex gelegen goederen, die niet in de ruilverkaveling zullen vallen. Want de wet noemt eenige categorieën van gronden, die buiten ruilverkaveling moeten blijven — zooals begraafplaatsen, gedenkteecken, militaire terreinen, bebouwde kommen van gemeenten —, terwijl *tegen den wil van den eigenaar*, daarin ook niet mogen worden begrepen gebouwen met erven en tuinen, parken, boomgaarden, warmoezerijen, bloemisterijen, kweekerijen, enz.

De vergadering dient om te beslissen, of tot ruilverkaveling zal worden overgegaan. Tot het nemen van een besluit tot ruilverkaveling wordt vereischt de toestemming van de meerderheid der kadastrale gerechtigden; bovendien moeten de perceelen dier meerderheid in kadastrale grootte meer dan de helft van de totale grootte der in de ruilverkaveling begrepen perceelen bedragen.

Is het besluit tot ruilverkaveling genomen, dan worden de organen benoemd die voor de verdere behandeling der zaak noodig zijn. De Arrondissements-Rechtbank, binnen welker rechtsgebied het complex of het grootste gedeelte daarvan is gelegen, benoemt een rechter-commissaris, onder wiens leiding de ruilverkaveling zal geschieden, terwijl Gedeputeerde Staten overgaan tot benoeming van de plaatselijke commissie.

Alle stukken, op de ruilverkaveling betrekking hebbende, worden door Gedeputeerde Staten gesteld in handen van den rechter-commissaris en vervolgens door dezen in handen van de plaatselijke commissie. Deze commissie begint met de vaststelling van een zoo volledig mogelijke lijst van allen, die bij de ruilverkaveling belang hebben. Ook benoemt zij drie personen, die onder hare leiding de schatting verrichten van de in de ruilverkaveling begrepen gronden. De grond wordt geschat door verdeling in klassen en bepaling van de waarde per HA. in iedere klasse.

Het ontwerp houdt verschillende bepalingen in om te bevorderen, dat de resultaten der schatting ter kennis van de belanghebbenden komen. Ieder belanghebbende heeft gelegenheid schriftelijk zijne bezwaren tegen de schattingen bij de plaatselijke commissie in te dienen. Zijn er binnen den daarvoor gestelden termijn geene bezwaren ingediend, dan staan de uitkomsten der schatting vast. Worden er bezwaren ingediend, dan verzamelt en onderzoekt de plaatselijke commissie ze en tracht zij omtrent de schatting overeenstemming te verkrijgen. Gelukt haar dit niet, dan maakt zij een proces-verbaal op van het verloop der schatting.

De commissie zendt daarna een afschrift van de door haar opgemaakte lijst van rechthebbenden met een afschrift van het proces-verbaal van schatting aan den rechter-commissaris en aan de Centrale Commissie. Het geldt thans te komen tot de definitieve vaststelling van de personen der rechthebbenden en tot oplossing van de geschillen over de schatting. De rechter-commissaris bepaalt tijd en plaats van een bijeenkomst, waarin alle belanghebbenden in persoon of bij gemachtigde voor hem kunnen verschijnen. In die bijeenkomst wordt eerst de vaststelling van de rechthebbenden en daarna de schatting behandeld. Blijken er ten aanzien van de vraag, wie rechthebbenden zijn, geschillen te bestaan en kan de rechter-commissaris partijen niet tot overeenstemming brengen, dan verwijst hij ze naar een door hem te bepalen zitting van de Rechtbank. Er wordt dan verder voor de Rechtbank geprocedeerd op de gewone wijze — behoudens enkele bepalingen ter bevordering van spoed. Op deze wijze kunnen er verschillende processen gevoerd worden, op welker uitslag de verdere werkzaamheden der ruilverkaveling moeten wachten. Tegen de beslissing der Rechtbank kan men in cassatie gaan bij den Hoozen Raad.

Nadat de geschillen over de wederzijdsche rechten zijn uitgevochten, komen die over de schatting aan de orde. Hierbij is de wijze van behandeling veel een-

voudiger. Er worden geene schriftelijke conclusiën gewisseld, maar de partijen worden mondeling door de Rechtbank gehoord. Deze geeft daarop zoo spoedig mogelijk hare beslissing, waartegen geen beroep aan de partijen openstaat.

Thans staan de lijst der rechthebbenden en de resultaten der schatting definitief vast en kan worden overgegaan tot de eigenlijke ruilverkaveling. Deze vangt aan met de vaststelling van een plan van de wegen en waterlopen. Dit plan wordt ontworpen door de plaatselijke commissie, maar definitief vastgesteld door Gedeputeerde Staten. Het wetsontwerp stelt zich op het standpunt, dat de eigendom van de openbare wegen en waterlopen met de daartoe behorende kunstwerken behoort te komen aan een publiek-rechtelijk lichaam, dus niet aan particuliere personen. Gedeputeerde Staten wijzen dat publiekrechtelijk lichaam aan en regelen tevens het beheer en onderhoud en de geldelijke gevolgen van een en ander. Van deze regelingen kunnen de betrokken publiek-rechtelijke lichamen en de Centrale Commissie in beroep gaan bij de Kroon.

Zoodra het plan van wegen en waterlopen definitief is vastgesteld, gaat de plaatselijke commissie onder leiding van de Centrale Commissie, over tot het opmaken van een plan van ruilverkaveling. In dat plan worden aangewezen de perceelen, welke ieder in het vervolg in eigendom zal krijgen, in plaats van die welke hij tot nu toe de zijne noemde. Het ontwerp stelt zich daarbij op het standpunt, dat ieder recht heeft op het verkrijgen van een waarde in kavels, welke tot het totaal der waarde van allé kavels staat als de waarde van zijne - tot het totaal der waarde van alle opgenomen onroerende goederen. Van deze bepaling mag slechts worden afgeweken, indien zij de totstandkoming eener behoorlijke ruilverkaveling in den weg zou staan. Verschil in waarde wordt in geld vergoed. Tegen den wil van den eigenaar mag dit verschil niet meer bedragen dan 5 pCt. van de waarde, waarop hij recht heeft.

In het ruilverkavelingsplan wordt ook een regeling opgenomen omtrent de zakelijke rechten en huur-rechten en over de hypotheeken. Er moet gezorgd worden, dat de hypotheeken, met behoud van haar rang, overgaan op de gronden, welke de schuldenaar verkrijgt in de plaats van die, welke hij vroeger had.

Het plan van ruilverkaveling wordt gepubliceerd en aan de rechthebbenden bekend gemaakt. Ieder rechthebbende heeft gelegenheid schriftelijk zijne bezwaren in te dienen bij de plaatselijke commissie. Zijn er binnen den daarvoor gestelden termijn geen bezwaren ingediend, dan staat het plan vast. Zijn er bezwaren ingediend, dan gaat het op dezelfde wijze als in het vroegere stadium; de plaatselijke commissie tracht overeenstemming te verkrijgen; gelukt dat niet, dan wordt een bijeenkomst gehouden onder leiding van den rechter-commissaris; blijkt ook dan nog geschil te bestaan, dan verwijst de rechter-commissaris de zaak naar een zitting van de Rechtbank. De Rechtbank behandelt de zaak door een mondeling verhoor en geeft hare beslissing, waartegen partijen geene rechtsmiddelen kunnen aanwenden.

Thans staat het plan van ruilverkaveling vast. De plaatselijke commissie zorgt nu, onder leiding van de Centrale Commissie, voor de uitvoering van het plan van de wegen en waterlopen en voor de uitzetting van de grenzen der kavels op het terrein. Tevens doet zij door een notaris een akte van ruilverkaveling opmaken, die door den rechter-commissaris en de commissie wordt ondertekend en als titel geldt voor de daarin omschreven rechten. Die akte wordt overgeschreven ten kantore van den bewaarder der hypotheeken.

Hiermee is de ruilverkaveling afgelopen. Maar één werkzaamheid blijft over: de vereffening der daaraan verbonden kosten. Vergelijkt men in dit opzicht het Regeeringsontwerp met dat der Commissie „Ontginning”, dan blijkt wel, dat wij leven in een tijd van

bezuiniging. In het Ontwerp van 1910 werd de schatkist in ruimer mate voor het bevorderen van ruilverkavelingen opengesteld dan in dat van 1923. Volgens het Regeeringsontwerp zal het Rijk dragen alle kosten van de Centrals Commissie voor zoover deze niet ten behoeve van een bepaalde ruilverkaveling zijn gemaakt, alsmede verschillende kosten voor een ontworpen ruilverkaveling, die niet is doorgestaan. De overige kosten van ruilverkavelingen worden wel door het Rijk voorgeschoten, maar weder verhaald op de rechthebbenden en over hen omgeslagen, naar evenredigheid van de waarde hunner in de ruilverkaveling opgenomen gronden. De terugbetaling geschiedt door op den grond te leggen een „ruilverkavelingsrente” ten bedrage van 13.6 procent van het verschuldigd bedrag, te betalen gedurende 10 jaren, tegelijk met de grondbelasting. De tiendrente, te betalen door vroegere tiendplichtigen, is hierbij tot model genomen, gelijk ook in andere opzichten in de ruilverkavelingswet veel aan de Tiendwet is ontleend.

Hiermede hebben wij in het kort het ontwerp beschouwd. In een volgend opstel hoop ik enkele opmerkingen over het Ontwerp te maken en het met dat van de Commissie „Ontginning” te vergelijken.

(Slot volgt).

I. B. COHEN.

DE NEDERLANDSCHE IN- EN UITVOER IN DE BEIDE LAATSTE JAREN.

II.

Uit de lange lijst van grondstoffen en halffabrikaten van oliën en vetten grondstoffen hier en enkele der belangrijkste ter illustratie; de overige vertoonen meer of minder schommelingen van in- en uitvoer, welke blijkbaar beïnvloed zijn door de marktprijzen. Soms is de olieaanvoer het grootst, soms die van de oliezaden, waartegenover dan veelal weer een verhoogde uitvoer van de uitgetrokken oliën en vetten staat. Katoenzaad werd in 't geheel niet ingevoerd.

In tonnen	1922		1921	
	Invoer	Uitvoer	Invoer	Uitvoer
Lijnzaad	240500	5111	274040	5328
Grondnoten	44589	1215	29247	1782
Cacaoboonen	41225	5089	32644	3843
Katoenzaadolie	5719	888	37071	7326
Grondnotenolie	8036	9426	6477	8217
Lijnolie	28	71632	963	66029
Cocosnootolie	2041	83215	31840	64431
Stearine	1584	2839	2404	1424
Oleine	1330	7685	1539	10058
Glycerine	1733	2350	1696	1419
Veekoeken	215453	53264	244266	32135
Zeepe	3608	4053	2335	2642
Cacaoboter	1030	8747	820	5824

De toeneming van de hoeveelheden in de olie-industrie bewerkte grondstoffen blijkt o.m. ook uit den verminderden invoer en den verminderden uitvoer van veekoeken. Het binnenlandsch verbruik daarvan zal toch zeker niet zijn verminderd.

De toestand in de leder-industrie laat zich voor een belangrijk deel aflezen uit onderstaande cijfers:

In tonnen	1922		1921	
	Invoer	Uitvoer	Invoer	Uitvoer
Looistoffen	6851	274	8224	843
Looistof-extracten	4980	947	7219	997
Huiden (allerlei)	15474	22062	23328	21829
Leder	2535	1796	1879	1276
Leeren schoenen enz.	4799	130	2729	98
Rubberschoenen	33	17	345	2
Handschoenen	20	2	14	1
Ander lederwerk	279	138	248	126

Van alle ingevoerde schoenen kwamen 3833 ton uit Duitsland en ook het ruwe zool-, lak- en andere leder werd hoofdzakelijk uit Duitsland en ook uit Tsjecho-slowakije ingevoerd.

Ook in de rubberindustrie wijst de statistiek op

soortgelijke toestanden. Terwijl de import van ruwe rubber afnam van 15.398 ton tot 9.208 ton, is de invoer van fabriekanten belangrijk gestegen. Dit wordt niet gecompenseerd door de toeneming van den uitvoer dezer artikelen.

Autobuitenbanden worden nog steeds hoofdzakelijk door Frankrijk en de Ver. Staten ingevoerd. Van de ruim 900.000 *rijwielbuitenbanden* (1921: 600.000 stuks) werd ruim $\frac{1}{3}$ deel door Duitschland geïmporteerd, de rest grotendeels door België, Engeland en Frankrijk. De *binnenbanden* zien wij echter grotendeels ingevoerd door Duitschland, en wel van de 1.24 mil. stuks, 1.6 mill. stuks. In onze eigen banden-export is alleen die van rijwielbuitenbanden in betekenis toegenomen en wel van 129.000 stuks in 1921 tot 273.000 in 1922. In de andere *rubberfabrikaten* zien we den invoer gestegen van 1224 ton in '21 tot 1821 ton in '22; de uitvoer steeg veel sterker; van 400 ton tot 2049 ton.

In de grondstoffen en producten der *spin- en weefnijverheid* kunnen we over 1922 bij de katoen en de wol verschillende bewegingen constateeren. Welke mogen blijken uit de volgende grepen uit de statistische gegevens:

In tonnen	1922		1921	
	Invoer	Uitvoer	Invoer	Uitvoer
Jute.....	7465	35	9188	131
Vlas.....	479	31096	1539	27811
Katoen.....	25279	445	26065	487
Ruwe wol.....	3993	1284	4374	1244
Machin. gewasschen wol	2710	453	2299	462
Gekamde wol.....	497	7	510	5
Wolafval en kammeling	1439	477	1484	576
Katoenen garens.....	177	5213	173	4219
Vlas- en hennep-garens	1516	289	1226	153
Jute-garens.....	2651	324	1481	148
Wollen garens.....	3059	2	1527	3
Manufact. Wollen halfw.	4683	1255	3446	1051
„ Vlas, enz....	181	157	152	141
„ Katoen.....	6737	21230	3756	17467
„ Jute.....	4881	2352	3825	1843
Katoenen dekens.....	177	5213	173	4219
Wollen dekens.....	101	12	51	46
Vitragegordijnen enz...	1027	103	696	116

Over het algemeen dus: verminderde aanvoer van de ruwe stoffen (machinaal gewasschen wol uitgezonderd; ook de vlasuitvoer is toegenomen). Katoenen garens zijn in sterkere mate uitgevoerd evenals de katoenen weefsels, waarvan trouwens de invoer is verdubbeld. De invoeren van linnen- en jutegarens en -weefsels zijn daarentegen in meerdere mate toegenomen dan de export daarvan. In de wolindustrie echter het omgekeerde: sterk toegenomen invoer van garens en weefsels.

In de *gemaakte goederen* van allerlei aard (mannen- en vrouwenboven- en onderkleeding en gebreide goederen) is over het geheel de invoer zeer sterk toegenomen en steeds weer is deze import voor verreweg het grootste deel uit Duitschland afkomstig. De hee-

In tonnen	1922		1921	
	Invoer	Uitvoer	Invoer	Uitvoer
Papierhout.....	88025	—	6024	—
Houtslip.....	19393	298	8845	125
Houtcellulose.....	25888	6	10683	265
Ruw stroo.....	3322	97615	66	48740
Linnen- en kat. lompen	2772	23254	3588	10802
Oud papier en papierafv.	9157	4519	2749	2828
Krantenpapier.....	13827	21961	9872	19065
Schrijfpapier (totaal) ..	20340	14347	12433	11323
Bordpapier.....	2071	4912	1760	2041
Strookarton.....	88	171488	186	92284
Onbedrukt pakpapier..	11930	10938	9602	9320
Behangspapier.....	4817	16	2763	87
Kantoor- en schrijfbeh.	881	488	575	317
Enveloppen.....	1145	166	834	158
Geplakte zakken (bedrukt en onbedr.)	2430	218	1881	47
Gedrukte boekwerken..	2297	1327	1434	1369

renconfectiegoederen worden echter voor het meeren-deel hier te lande gemaakt.

In de groepen van *hout en houtproducten* enz. is een toeneming van scheepsbouw- en timmerhout te bemerken, tegenover een afnemning van fijn werkhout. Daartegenover staat natuurlijk weer een verhoogde invoer van houtproducten, zooals *meubelen* (van bijna 15.000 ton tot ruim 25.000 ton). Klompen worden — als voor den oorlog — in stijgende hoeveelheden uit België aangevoerd.

De verschuivingen in den in- en uitvoer van *papierproducten en de grondstoffen daarvan*, ziet men het best uit de hiervoor afgedrukte cijfers.

Tegenover den sterk gestegen import van de meeste papierfabrikaten, zien we het strookarton in de exportkolom met een flink cijfer staan. Ook krantenpapier- en schrijfpapier-export zijn gestegen.

Brandstoffen:

In tonnen	1922		1921	
	Invoer	Uitvoer	Invoer	Uitvoer
Steenkolen.....	6216044	1242590	4894313	557369
„ bunker vr. sch.	—	312430	—	696734
„ „ Ned. sch.	—	701997	—	679552
Cokes.....	234769	350052	200442	120415
Steenkoolbriketten....	197346	74046	173865	32221
Bruinkolen.....	6518	10	8705	—
Bruinkoolbriketten...	145247	10	107182	280
Geraff. Petroleum....	170808	22	155993	1135
Stookolie.....	203845	14122	152486	17136
„ bunker vr. sch.	—	23630	—	22141
„ „ Ned. sch.	—	83730	—	58061
Benzine.....	46886	154	38862	520
Gasoline.....	50806	2861	52801	1695
Turf.....	43416	430	48465	1617
Turfstrooisel.....	3698	47892	4636	30281

De *doorvoer* van steenkolen, briketten, cokes enz. door ons land, waarbij *overlading* plaats had, steeg van ruim 3.62 millioen ton tot ruim 3.85 mill. ton. Bovendien zijn er belangrijke hoeveelheden direct doorgevoerd van Duitschland naar België en via België naar Noord-Frankrijk. Deze cijfers zijn nog niet gepubliceerd. (De statistiek van den doorvoer-zonder-overlading ligt ter inzage op het Centraal Bureau voor de Statistiek). Evenzoo zijn de in- en uitgevoerde hoeveelheden kolen in belangrijke mate gestegen, zooals uit de voorgaande tabel blijkt. Het zijn natuurlijk voor een deel door ons verhandelde vreemde kolen. Toch nemen in enkele gevallen ook de producten van eigen mijnbouw een belangrijke plaats in. De door ons uitgevoerde cokes is grotendeels uit Zuid-Limburg afkomstig. De grootste helft ging naar de Fransch-Lotharingsche hoogovens. Verder behoorden ook Zwitserland, Oostenrijk en zelfs Hongarije onder onze afnemers. Terwijl vreemde schepen minder bunkerden, vertoonen de door Nederlandsche schepen ingenomen bunkerken een stijging. In de gebunkerde stookolie zien we een dergelijke beweging. Benzine vertoont een verhoogden aanvoer van ruim 20 pCt. Gasoline werd daarentegen weer minder geïmporteerd. De export van turfstrooisel wordt ongeveer gedekt door den invoer van turf.

Onder de *mineralen* vinden we een uitvoer van bijna 53.000 ton (1921: 52.000 ton) ijzererts, waarschijnlijk voor een gedeelte terug te voeren tot de roostingsresten van het voor de chemische industrie ingevoerde pyriet: 53.000 ton tegen 51.000 in 1921. De invoer van zinkerts is met ruim de helft toegenomen; in 1922 65.000 ton.

De *kunstmeststoffen* en met name de fosfaten en kalizouten vertoonen een sterk verhoogden import. Van superfosfaat overtreft de sedert 1921 verdubbelde uitvoer echter nog steeds den eveneens verdubbelde invoer.

Van gewone *metzelsteenen*, enz. is de invoer afgenomen van bijna 1 mill. ton tot bijna $\frac{1}{3}$ mill. ton, terwijl de uitvoer daarvan toenam van 9.000 tot 27.000 ton.

De invoer van *cement* en van *ongebleschte kalk* is een weinig verminderd; hij bedraagt thans resp. 449.000 en 230.000 ton.

Afgenomen is onze uitvoer van *flesschen*; de invoer ervan daarentegen nam toe. Aan *vensterglas* is 24.000 ton ingevoerd, tegen 16.000 ton in het voorgaande jaar. Van blank spiegelglas nam de invoer sterk toe, veel meer dan de export.

Metaaldraadgloeilampen 370 ton ingevoerd (1921: 222 ton) en 3.430 ton uitgevoerd (1921: 2.522 ton).

Thans geven we nog een staatje van den in- en uitvoer van eenige *ijzer- en staalproducten* en van *koper*. Vooral het koper — een belangrijke grondstof voor vele industrieën; voor allerlei onderdeelen en vooral in de electriciteits-nijverheid — is tegenwoordig van zeer veel beteekenis.

In tonnen	1922		1921	
	Invoer	Uitvoer	Invoer	Uitvoer
Ruw ijzer	32599	163	25775	357
Gegoten staal	7461	435	6695	59
In vorm gegoten ijzer en staal	6634	414	6761	1409
Plaatijzer	96051	3411	113989	5569
Plaatijzer. onderdeelen.	1961	12	1882	119
Staatijzer	168709	11105	164104	12312
Balkijzer	34270	2866	27160	1453
Spoorstaven	84791	16057	94779	15899
Buizen, enz.	87015	5121	68948	5117
Kachels, fornuizen enz.	13048	356	9693	315
Klinknag., spijkers enz.	13632	8371	11178	4018
Geëmailleerde artikelen		1423		3034
Locomotieven enz.	2630	1473	3289	1300
Schepen enz.	52784	3417	53554	5085
Baggermolens, dokken e. a. drijv. constructie.	1166	3015	1433	2287
IJzer construct. werk.	14637	10968	15048	12952
IJzer- en staalwerk ..	44679	6401	42737	10185
Blik (bladen)	29723	500.	23600	55
Blikwerk	2429	753	1280	296
Roodkoper (blokken, staven, buizen enz.) .	3527	95	3264	306
Roodkoper-bladen	578	21	376	92
Roodkop. kabels (blank)	28	1	308	18
Roodkop. draad (blank)	1792	83	2464	49
Geelkoper	1336	247	1832	364
Geelkoper in bladen ..	894	25	924	50
Geelkoperdraad	482	19	1051	78
Koper en bronswerk ..	3296	291	4051	996
Oud roodkoper	50	805	88	528
Oud geelkoper	561	4061	184	2063
Geïsoleerd electr. koperdraad en -kabels:				
a. met lood geïsol. .	15160	2434	21955	3193
b. zonder lood geïsol.	1094		1133	
Electr. dynamo's, motoren enz. enz.	5231	1321	6768	1470
Verbrandingsmotoren .	4832	1096	4758	1304

Onder de landbouwwerktuigen, waarin over 't algemeen in toenemende mate geïmporteerd werd, vooral uit Duitsland, vinden we de hoeveelheid ingevoerde maaimachines zelfs verdubbeld. (2118 ton tegen 1045 ton in 1921).

Eindelijk geven we hier nog een staatje van den in- en uitvoer van *auto's, motor- en gewone rijwielen*:

Aantal stuks.	1922		1921	
	Invoer	Uitvoer	Invoer	Uitvoer
Personen-auto's	3086	155	2843	183
Andere auto's	988	46	728	66
Chassis voor pers. auto's	237	56	269	50
„ „ andere „	1120	6	287	6
Motorrijwielen	5542	210	5660	178
Rijwielen	166114	6794	170575	8560

Onze uitvoeren hadden voornamelijk plaats naar Ned. Oost-Indië. De invoeren geschieden door Duitsland, de Ver. Staten, België, Frankrijk vooral wat de auto's betreft. Duitsland, Ver. Staten en Engeland importeerden vnl. de motorrijwielen. De rij-

wielen werden vnl. door Duitsland (147.000) en Engeland (18.000) ingevoerd.

Als slot wijzen we nog eens op de tweede en derde tabel in dit overzicht. De fabrikatenuitvoer blijkt naar het gewicht te zijn toegenomen, tenzij de waarde te zijn afgenomen. De invoer van fabrikaten was in 1922 naar het gewicht nauwelijks minder dan in 1921; de waarde verschilde meer. Van dien fabrikateninvoer heeft Duitsland wel een onevenredig groot aandeel gehad. Ook in onze export naar Indië moet de vermindering — behalve aan andere oorzaken — voor een belangrijk deel worden toegeschreven aan buitenlandse concurrentie.

W. E. B.

DE „BEWEEERDE“ ANOMALIE IN ONS MUNTWEZEN.

„ Het hoofdelement in het betoog van prof. Bordewijk, ook nu weer in zijn artikel in dit blad van 25 April, is toch eigenlijk niet anders dan dit, dat het niet recht behoorlijk is dat, ten gevolge van de Wet van November 1919, thans in een gulden minder zilver aanwezig is dan in vier kwartjes. Wanneer de zilverprijs nog eens op buitengewone wijze stijgt, zal het voordeel geven de laatste muntsoort te versmelten, lang voordat dit met de guldens het geval is. Dit feit of het tegengestelde zal zich alleen dan niet kunnen voordoen, wanneer de verhouding van de hoeveelheid zilver in een munt tot de nominale waarde dier munt voor elk zilveren stuk precies dezelfde is. Zoolang dit niet het geval is, spreekt de geachte schrijver van een „anomalie“, die gelijkelijk zou bedoen.

Ik neem nog steeds, dat de zilverheid der bedoelde verhouding van heel weinig belang is voor de eenige beteekenis dier muntstukken, die van ruil-hulpmiddelen. 1) De thans bestaande ongelijkheid verstoort slechts een schoone regelmaat, die men echter pas ziet, als men eerst tien minuten rekent. Had men deze verstoring in '19 achterwege moeten laten, omdat men toen niet, door een eenvoudige gehaltewijziging als bij het grove zilver, de innerlijke waarde van het 25- en 10-centsstuk een flinke vermindering kon doen aangaan? Ook mijn geachte bestrijder zal dit niet bedoen. Was het zilver blijven stijgen, dan zou onze zilveren pasmunt — zooals dan ook overal elders — zijn verdwenen. Men had dan na een periode van voorbereiding tot geheel anders samengestelde pasmuntstukken moeten komen en als wij iets dergelijks als in '19—'20 nog eens beleven, dan zal men zich met dat vraagstuk zeker gaan bezighouden. Moet men dat nu tusschentijds ook doen? Voorshands lijkt mij dit niet erg noodig. En zeker niet om een „anomalie“ uit de wereld te helpen, die geen schade veroorzaakt en ook eigenlijk geen innerlijke beteekenis heeft. Althans zoo komt het mij, prof. Bordewijk houde mij dit ten goede, voor.

Utrecht, 26 April 1923.

C. HOITSEMA.

Naschrift. De discussie tusschen den heer Hoitsema en mij heeft wel dit goede gehad, dat we elkaar zeer dicht genaderd zijn. De Rijksmuntmeester heeft het over de gelijke verhouding van de hoeveelheid zilver in een munt tot de nominale waarde dier munt voor elk zilveren stuk. Dien eisch heb ik niet gesteld, vermits het mij rationeel voorkomt en ook in de geschiedenis gefundeerd, dat die verhouding gunstiger is bij de teekmunt, dan bij de pasmunt. Zoo was het niet rationeel en onhistorisch, dat in November '19 die verhouding werd omgekeerd zonder dat dit tot de Kamers doordrong. Dit en het in verband daarmee winstgevend laten van pasmuntver-smelting vormden de aangrijpingspunten van mijn kritiek en thans is Dr. Hoitsema het daarmee zóó

1) Wat zouden nikkelen rijksdaalders en guldens, waaraan enkele Eerste Kamerleden in 1919 hunne aandacht wijdde, vreemde eenden in die gelijke-verhoudings-bijt zijn geweest!

eens, dat hij, „als wij iets dergelijks als in '19—'20 nog eens beleven" zich met dat vraagstuk wel zal gaan bezighouden. Wat betreft de opmerking nopens het verdwijnen van onze zilveren pasmunt, wanneer het zilver was blijven stijgen, — deze is natuurlijk juist, maar bij den tusschenzin „zooals dan ook overal elders" veroorloof ik mij een vraagteken te stellen, want overal elders ontstond het versmeltingsvoordeel door de inflatie, waardoor de nominale waarde zakte tot ver beneden de innerlijke waarde, zelfs van de slechtste zilveren pasmunt. De zilverprijs kon in werkelijkheid niet zóó laag dalen, of versmelting gaf hier nog voordeel.

Bij ons ontstond het voordeel echter door het ooplopen van den zilverprijs, d.i. aan den anderen kant der verhouding tusschen innerlijke en nominale waarde. Intusschen: dit is in dit verband niet de hoofdzaak en het eenige essentiële verschil tusschen Dr. Hoitsema en mij is, dat ik voor mijn kritiek op den maatregel van November '19 de toen bestaande omstandigheden als het daarbij passende kader heb beschouwd, terwijl mijn geachte opponent den nadruk legt op de huidige omstandigheden, die, gelijk ik reeds schreef in mijn eerste artikel, geen reden geven tot direct alarm.

H. W. C. BORDEWIJK.

Groningen, 29 April 1923.

AANTEKENINGEN.

Nederland en de Volkenbond in de Eerste Kamer. Rede van Minister van Karnebeek. — De vragen, besproken in de brochure van Mr. A. A. H. Struycken, aangekondigd in het nummer van 11 April jl., blz. 334, zijn ook het onderwerp geweest van een debat in de Eerste Kamer op 26 April jl. De plaatsruimte noopt ons tot beperking, zoodat wij hieronder slechts de betrekkelijke gedeelten uit de belangrijke redevoering van Minister van Karnebeek naar voren kunnen brengen. Voor het betoog van de overige sprekers, met name van prof. Anema, moeten wij naar de Handelingen verwijzen.

De heer Anema had in zijn rede verwezen naar de tegenstelling Cecil—Balfour. Cecil: de Volkenbond alles of niets; Balfour: de Volkenbondsidee langzamerhand doen doordringen.

De heer van Karnebeek zeide dienaangaande:

De stelling: de Volkenbond alles of niets, is natuurlijk een stelling, die men kan opwerpen, die echter een desideratum vertegenwoordigt, maar ik vraag mij af, of dat een stelling is, waarmede op het oogenblik in den Volkenbond praktische politiek kan worden gedreven. Men moet niet vergeten, dat de Volkenbond is een politieke instelling van een zeer eigenaardig karakter, dat hij niet is een instelling, die een zelfstandig bestaan heeft, die leeft uit eigen kracht en macht, maar dat hij is een lichaam, waarin georganiseerd samenkomen vertegenwoordigers van meer dan 50 Regeeringen. Het is niet een diplomatieke conferentie, het is ook niet een Parlement, het is iets sui generis. Maar degenen die er optreden, zijn daar als vertegenwoordigers van de zienswijze en de politiek hunner Regeeringen. Waren zij dat niet, dan hadden zij geen grondslag en dan zou ook de Volkenbond niet meer zijn dan een of ander — wel is waar belangrijk — congres, maar dat in de politiek van de wereld geen gezag zou hebben. Het is dus juist als vertegenwoordiging van de Regeeringen, dat het belang van den Volkenbond in het licht treedt.

Maar daaruit volgt, dat de Volkenbond ten slotte niet meer zal kunnen doen dan waartoe die Regeeringen te zamen, in dien kring vereenigd, zich op een gegeven oogenblik ten aanzien van een bepaalde kwestie bereid verklaren. En wanneer men dan denkt aan den afstand, die er ligt in geest, in traditie en in ontwikkeling tusschen de verschillende Staten, die den Volkenbond vormen, dan kan men zich verklaren, dat de Volkenbond, die voorloopig misschien niet heel veel meer kan zijn dan de grootste gemeene deeler van hetgeen in de verschillende landen leeft, nog niet geheel beantwoordt aan de verwachtingen van diegenen, die ontwikkeling van de internationale verhoudingen bezien van een hoog rechts- en ethisch standpunt.

Mijnheer de Voorzitter! Dit is het bezwaar van den Volkenbond, dat de idee, die daaraan ten grondslag ligt, nog niet geheel weerspiegeld wordt in het internationaal bewust-

zijn en in den geest, die de volkeren vervullen. Ten slotte zal de ontwikkeling, die voor den Volkenbond is weggelegd, afhangen van de verbeteringen, die in den geest van de samenstellende volkeren zullen komen.

Het vraagstuk van den Volkenbond zou ik zelfs nog anders willen stellen. Die instelling en haar actie worden sterk gecritiseerd door de teleurgestelden om den Volkenbond heen, wien zij verwijten, dat hij in den wereldtoestand nog niet de gehoopte verbetering heeft kunnen brengen. Ik zou deze vraag willen stellen: zou men liever willen, dat de Volkenbond verdween? Ik zou het nog anders kunnen formuleeren. Hoe zou het er op het oogenblik in Europa uitzien, wanneer er niet na den wereldoorlog een Volkenbond in het leven was geroepen? Hoe zou het in het internationale leven op het oogenblik gesteld zijn, wanneer dat eigenaardige verenigingspunt, dat Genève vormt, eens niet had bestaan? Wanneer die mogelijkheden, die daar in het leven zijn geroepen om de tegenstellingen te verzoeken en die nog tot nadere ontplooiing moeten komen, eens niet ter beschikking hadden gestaan van de Staten? Wanneer die gelegenheid niet had bestaan, voor de leidende en met verantwoordelijkheid bekleede Staatslieden om elkaar daar te ontmoeten, met elkaar in aanraking te komen en in onderling overleg aangelegenheden te bezien, die zij anders alleen maar op een afstand zouden kunnen behandelen?

Wanneer men den Volkenbond in het licht van die vragen beziet, dan moet men niet te lang stilstaan bij de omstandigheid, dat de Volkenbond nog niet aan alle verwachtingen heeft beantwoord. Daarom zou ik den vrienden van den Volkenbond willen verzoeken, hun kritiek op die instelling en hun teleurstelling niet te luid te doen klinken, maar er liever tevreden mede te zijn, dat het aan den Volkenbond in de tegenwoordige, moeilijke conjunctuur gegeven is te bestaan, zich te handhaven en te ontwikkelen.

Drie jaar in het leven van een instelling, waarvoor geen praecedent bestaat in de wereld, is niet veel. In die drie jaar is er geen desertie geweest, ofschoon er wel vrees is geweest, dat er desertie zou komen. De Volkenbond heeft zich numeriek weten te handhaven en is zelfs gegroeid. Ik erken, dat de Volkenbond zijn volle waarde nog niet heeft, zoolang die niet universeel is.

Dat universalisme van den Volkenbond is een absolute voorwaarde voor zijn doeltreffendheid en de waarborgen, die de Volkenbond in het leven moet roepen, kunnen eigenlijk niet bestaan, wanneer dat universalisme niet bereikt is.

Maar omdat dit universalisme nog niet is bereikt, is dat een reden om aan den Volkenbond te twifelen en het geloof daarin te verliezen?

Mijnheer de Voorzitter! Er is in den oorlog geweest een periode van gedwongen associatie van Staten. De Staten, door de politiek gegroepeerd, werden in verband gehouden onder 'den druk van de politieke belangen, die op het spel stonden. Toen de oorlog uit was — en dat is niet ten onrechte gezegd bij de laatste debatten in Genève — is eigenlijk ingetreden een periode van dissociatie, van ontbinding en in deze periode moest de Volkenbond ontstaan en zijn eerste schreden zetten.

Welnu, de Volkenbond is bij mijn weten de grootste vorm van internationale cohesie, dien de wereld tot nu toe gekend heeft, en ik zou zeggen, laat ieder, die gelooft in internationalen vooruitgang, ondanks teleurstelling, ondanks de moeite, die men heeft om den Volkenbond in de Statensamenleving een overwicht te bezorgen, laat ons ondanks dat alles aan dien grooten vorm van cohesie, die zoo gemakkelijk niet terugkomt, als hij vernietigd mocht worden of verdwijnen, vasthouden en niet tobben over den tijd, dien het zal kosten om de instelling tot verdere ontwikkeling te brengen.

Enkele oogenblikken later kwam de Minister naar aanleiding van de door de leden der Kamer van Embden en Anema gemaakte opmerkingen over het ontwapeningsvraagstuk op de door den heer Struycken in het bijzonder naar voren gebrachte quaestie der garantieverdragen.

De heer van Karnebeek merkte dienaangaande op:

Ik geloof, dat beide sprekers goed gedaan hebben dit vraagstuk — het ontwapeningsvraagstuk — ter sprake te brengen, ook al is het nog niet in staat van wijzen. Het vraagstuk van de correlatie van de bewapening en de garantieverdragen is voor Nederland van buitengewoon belang, maar is van even groot belang voor den Volkenbond zelf. Nederland komt politiek te staan met dat vraagstuk op een tweesprong en voor den Volkenbond rijst de vraag of, indien deze plannen tot uitvoering mochten komen, daarmee niet zou worden gegeven een blijk van minder vertrouwen in den Volkenbond en zijn systeem, dat aan dien Volkenbond zelf afbreuk zou doen.

Mijnheer de Voorzitter! Het zij mij vergund, hier een

oogenblik bij stil te staan, omdat het ook mijn bedoeling is de interesse van de Nederlandsche publieke opinie voor deze vraagstukken op te wekken. Wanneer hetzij in September van dit jaar, hetzij in September van het volgende jaar Nederland met betrekking tot deze vraagstukken in Genève zich zal moeten uitspreken, dan is het noodzakelijk, dat de Nederlandsche delegatie de Nederlandsche publieke opinie achter zich weet. Want wat is het dilemma? Nederland, gaat het niet mede, zou kunnen krijgen het odium, dat het de vermindering van wapenen in den weg staat, en, gaat het wel mee, dan wordt het wat zijn eigen politieke positie betreft een anderen koers uitgedreven, die door de Nederlandsche publieke opinie dunkt mij onder de oogen moet worden gezien.

Mijnheer de Voorzitter! Het oogenblik is nog niet gekomen om een speciale uitspraak te geven. De uitwerking van de motie, die in Genève is aangenomen geworden, de motie nl. van lord Robert Cecil, heeft eerst in Febr. van dit jaar den Volkenbond bereikt en is op het oogenblik in onderzoek. De Nederlandsche Regeering is geroepen, zoo mogelijk vóór 1 Juni, blijkt te geven van haar indruk met betrekking tot deze voornemens en deze problemen. De Nederlandsche Regeering zal zich aan dat verzoek niet onttrekken, maar wel mag men hopen, dat, zoo mogelijk, vóór dien tijd de Nederlandsche Regeering nog nadere gegevens zullen bereiken met betrekking tot de wijze, waarop de *commission temporaire* zich de eventuele uitvoering van deze denkbeelden van lord Robert Cecil, neergelegd in zijn plan, denkt.

Mij kan natuurlijk nu reeds een beschouwing leveren over de motie, welke in Genève is aangenomen en welke niet verder ging dan de aanhangig-making van het denkbeeld alleen; maar, waarop het aankomt, dat is de wijze van uitvoering en, wil men in zijn oordeel niet mistasten, dan is het van belang daarmede rekening te kunnen houden.

Ik ben van oordeel, dat met betrekking tot dit vraagstuk door Nederland de grootste voorzichtigheid moet worden betracht en wel om verschillende redenen, ook omdat het voor mij nog zoo zeker niet is, dat het systeem van garantie-verdragen tot de door het pact geëischte vermindering van wapenering zal voeren.

De tijd laat niet toe bij de quaestie lang stil te staan en het oogenblik is daarvoor eigenlijk nog niet gekomen, maar wel mag ik in dit verband nu reeds op het volgende terloops wijzen.

Er staan in de motie, die te Genève werd aangenomen en den grondslag vormt, een paar woorden, die van belang zijn, nl., dat die garantieverdragen zullen worden gebouwd op den grondslag van een plan *prétabli*, m.a.w. er zal een militair plan moeten worden gemaakt en in dat plan zal aan iedere partij bij het algemeene, regionale of partieele verdrag zijn aandeel worden toebedeeld. Iedere partij zal zich er op moeten inrichten te voorzien in den eisch, welke hem overeenkomstig zijn aandeel wordt gesteld. De vraag is ten slotte dan nog hoe en door wie controle zal worden uitgeoefend. Mijnheer de Voorzitter, bij mij rijst de vraag, tot welke gevolgen dit leiden kan.

Er staat in die resolutie verder nog iets anders, dat aan de aandacht van degenen, die zich met dit vraagstuk bezig hielden, tot dusver is ontgaan.

Er staat:

„Cependant, dans des cas où, pour des raisons historiques, géographiques ou autres, un pays court tout particulièrement risque d'être attaqué, des mesures spéciales devront être prises pour sa défense, en exécution du plan précédent.”

D.w.z., het kan zelfs zijn, dat in de algemeene, partieele of regionale combinatie speciale verplichtingen van militaire aard zullen worden opgelegd aan die Staten, die in de nabijheid zijn van een land, dat te recht of ten onrechte vermeent aan bijzondere gevaren te zijn blootgesteld. Ook dit verdient de aandacht.

Dat zijn elementen, waarop ik thans niet verder zal ingaan, maar die in deze fase reeds verdienen niet onopgemerkt te blijven en naar mijn overtuiging het betrachten van groote voorzichtigheid bij de Nederlandsche Regeering haar oordeel omtrent dit punt zal hebben gevestigd, zal zij niet nalaten daarvan naar buiten blijk te geven. De Nederlandsche Regeering heeft reeds met betrekking tot dit probleem ingewonnen het advies van de u bekende Commissie voor Volkenrechtelijke vraagstukken. Dit advies is ingekomen en ik zal dat te zijner tijd publiceren, en ik hoop, als het zoo ver is, dat de Nederlandsche publieke opinie aan de quaestie haar aandacht zal wijden.

Ten slotte nog enkele woorden van den Minister over de zelfstandigheidspolitiek:

Mijnheer de Voorzitter! Ik kom thans tot de zelfstandig-

heidspolitiek, de politiek van Nederland te midden van andere landen. Prof. Anema heeft de strekking van mijn betoog volkomen juist begrepen: door mij werd niet ingeluid een nieuwe politiek, maar door mij werd gezocht naar een juiste benaming van de politiek, die voor Nederland was weggelegd. Heb ik dien geachten afgevaardigde wel begrepen dan was het de bedoeling van zijn rede de vraag te stellen of die zelfstandigheidsgedachte de Nederlandsche politiek zou kunnen brengen in een toestand van isolement, en of Nederland daardoor zou kunnen worden afgehouden, van de vervulling van een taak, die voor Nederland meer eigenaardig is weggelegd geworden, nl. van medewerking aan den uitbouw van de rechtskundige ordening in de Statsamenleving en van het doen gelden door die rechtskundige ordening van invloed op de machtsverhoudingen in de wereld en op de machtspolitiek der Staten. Ik heb in de Memorie van Antwoord doen uitkomen, dat dat begrip van onze politiek allermindst hoeft te leiden tot isolement. Dat begrip brengt mede, dat Nederland zichzelf zij; dat Nederland in zijn optreden in de Statsamenleving sta op eigen beenen en niet leune naar rechts of naar links. Ik heb uiteengezet, dat het voor Nederland daarom van zooveel belang is om die politiek te volgen, wijl het daardoor deelachtig kan worden een vertrouwenspositie, die het in staat stelt om zich op het gebied van rechtskundige ontwikkeling des te beter te doen gelden. Het moet zoo worden, dat iedere Regeering wete en er van overtuigd zij, dat, wanneer men met Nederland te maken heeft, men met Nederland alleen heeft te doen, dat men bij Nederland kan komen met een exposé van overwegingen zonder voorbehoud te maken, met het oog op de mogelijkheid, dat Nederland in de politieke belangensfeer van anderen is opgenomen.

Ik geloof, dat Nederland zich langzamerhand die positie heeft weten te verwerven. Hetgeen Nederland ten deel gevallen is op het gebied der rechtskundige ordening in de Statsamenleving is niet onbelangrijk geweest. Nederland is op het oogenblik de plaats, waar zeer belangrijke rechtsinstituten zijn gevestigd geworden en het treft, dat, wanneer in of buiten den Volkenbond commissies in het leven worden geroepen of maatregelen worden genomen, die op het gebied van de rechtskundige ordening der Statsamenleving van belang zijn, men gaarne zijn toevlucht neemt tot iemand uit Nederland, omdat men wel weet, dat de medewerking van Nederland is een onbevangene.

Loonen in de Javasuikerindustrie. — Het Jaarverslag over 1921 van het Algemeen Syndicaat van Suikerfabrikanten in Nederlandsch-Indië bevat, nevens verschillende gegevens, die in den tekst van het verslag worden aangetroffen, een aantal bijlagen, waaraan tal van cijfers zijn te ontleenen. Hieruit blijkt, dat aan grondhuur achtereenvolgens werd betaald:

in 1917.... f	11.739.595,35	in 1920.... f	13.179.814,89
„ 1918.... „	12.317.540,37	„ 1921.... „	14.763.841,60
„ 1919.... „	10.901.093,77		

Voor wat de Gouvernementslanden — dus de Residenties buiten Solo en Djokja — aangaat, houden deze cijfers in een bedrag resp. over deze vijf jaren ad f 42,23, f 52,75, f 56,88, f 60,69 en f 66,96 per bouw vermalen riet. Het betrekkelijk lage totaal-cijfer over 1919 wordt in dit verband door de vrijwillige inkrimping van de suikerarealen voldoende verklaard:

Aan loonen aan de Inlandsche bevolking werd achtereenvolgens betaald:

in 1917.... f	59.335.216,14	in 1920.... f	75.175.040,19
„ 1918.... „	60.807.788,35	„ 1921.... „	99.069.063,90
„ 1919.... „	52.424.432,45		

Deze cijfers komen voor alle Residenties, dus ook voor Solo en Djokja, neer op een uitkeering van gemiddeld resp. f 266,—, f 268,37, f 284,09, f 360,44 en f 451,57 per bouw vermalen riet. Voor wat 1919 betreft, geldt voor het totaal bedrag dezelfde opmerking als met betrekking tot de grondhuur. Bovendien moet worden opgemerkt, dat deze cijfers zijn verzameld voor oogstjaren; het totaal-cijfer voor 1920 geeft dus aan de loonen, betaald voor den aanplant, in 1919 in den grond gebracht en in 1920 vermalen, welke loonen dus voor een aanzienlijk deel nog in het kalenderjaar 1919 werden uitgegeven, zoodat de groote stijging der loonen, welke in het kalenderjaar 1920 plaats vond, in het vermelde totaal-bedrag ad ruim f 75 miljoen slechts gebrekkig tot uiting komt.

Dit blijkt het duidelijkst door de vergelijking van de totaalcijfers van 1920 en 1921.

Voor d.g. leveringen is door de industrie aan de Inlandsche bevolking uitbetaald achtereenvolgens:

in 1917.... f	5.194.965,83	in 1920.... f	7.188.705,83
„ 1918.... „	4.661.015,28	„ 1921.... „	10.442.598,98
„ 1919.... „	4.565.437,80		

of resp. gemiddeld f 23,29, f 20,57, f 24,81, f 34,47 en f 47,59 per bouw vermalen riet.

Uit een en ander blijkt, dat aan grondhuren, loonen en leveringen aan de Inlandsche bevolking in totaal betaald werd:

in 1917.... f	76.269.776,—	in 1920.... f	95.543.559,—
„ 1918.... „	77.786.343,—	„ 1921.... „	124.275.502,—
„ 1919.... „	67.890.962,—		

Alle deze cijfers betreffen in de jaren 1917, 1918, 1919, 1920 en 1921 resp. 223.064; 226.544; 184.534; 208.564; 219.388 bouws, van resp. 180, 183, 173, 173 en 177 fabrieken.

Gemiddeld per bouw werd dus aan grondhuren, loonen en leveringen betaald:

in 1917..... f	342,—	in 1920..... f	458,—
„ 1918..... „	343,—	„ 1921..... „	566,—
„ 1919..... „	368,—		

Berekent men op basis van deze gegevens het totaal aan betaalde loonen, leveringen en grondhuren door de geheele Java-industrie, dan krijgt men voor in de jaren 1917, 1918, 1919, 1920 en 1921 op Java resp. werkende 185, 186, 184, 184 en 183 fabrieken, de volgende cijfers:

in 1917.... f	78.388.325,—	in 1920.... f	101.618.583,—
„ 1918.... „	79.061.529,—	„ 1921.... „	128.488.231,—
„ 1919.... „	72.207.728,—		

Het betrekkelijk laag totaal-cijfer over 1919 moet, als gezegd, worden in verband gebracht met de vrijwillige inkrimping van de suikerealen in 1918.

Ten slotte werd voor de verstreking van rijst of andere voedingsmiddelen beneden kostprijs aan de Inlandsche bevolking uitbetaald in 1919 door totaal 122 fabrieken f 511.641,58 of gemiddeld f 4.193,80 per fabriek. In 1920 door 135 ondernemingen f 1.704.945,70 of f 12.629,22 per fabriek; in 1921 door 118 ondernemingen f 986.977,66 of 8.364,22 per fabriek.

Het Koloniaal Verslag 1922, dat dus betrekking heeft op het dienstjaar 1921, heeft in zijn opgave van de uitkeeringen door de suikerindustrie aan de Inlandsche bevolking, deze gesplitst naar de verschillende Residenties, waarin suikerfabrieken voorkomen. Dit leidt tot het volgend overzicht:

Aan Inlanders betaald:

Gewesten:	wegens	wegens	wegens
	grondhuur	loon	gedane leveringen
	Gld.	Gld.	Gld.
Cheribon	665.920,92	5.065.708,61	738.073,53
Pekalongan	1.828.984,36	9.256.123,12	1.638.180,94
Semarang	830.759,36	7.734.214,95	666.400,22
Soerabaya	2.696.495,77 ⁵	18.316.122,13 ⁶	1.748.344,02
Pasoeroean	1.946.369,52	17.392.814,85	2.346.011,88
Besoeki	724.988,07	4.147.671,46	487.124,85
Banjoemas	785.874,24	3.376.671,24	172.940,82
Kedoe	540.783,22	2.428.195,58	45.589,40
Madioen	430.023,89	4.990.574,94	526.986,30
Kediri	1.623.296,28	11.000.998,—	1.042.040,—
Djakakarta	1.326.443,44	6.463.788,63	694.441,54
Soerakarta	1.403.951,83	7.681.271,07	581.861,38
Totaal...	14.803.855,20 ⁵	97.854.154,58 ⁶	10.687.994,88

Uit de slotcijfers van dit staatje blijkt, dat — rekening houdende met het totaal aantal fabrieken, waarop de cijfers betrekking hebben — overeenstemming aanwezig is tusschen de cijfers, die de samensteller van het Koloniaal Verslag heeft verkregen en die, welke in het Jaarverslag van het Syndicaat worden aangetroffen. Een vergelijking van de totaal-cijfers van voorgaande jaren geeft een gelijk resultaat; immers bijliens het Koloniaal Verslag werd over 1920 aan loonen en gedane leveringen totaal uitgekeerd ruim f 90½ miljoen; over 1919 bijna f 58½ mil-

lioën; in het Jaarverslag van het Syndicaat zijn deze beide bedragen kleiner.

Vermenigvuldigt men den kostprijs met het totaal-cijfer van den oogst, dan verkrijgt men per jaar de totaal-kosten van den oogst. De kostprijs over 1917, 1918, 1919 en 1920 bedroeg resp. f 6,38, f 7,50, f 8,39 en f 14,50 (exclusief belastingen¹⁾; de oogst resp. ruim 29½ miljoen picols; ruim 28½ miljoen picols; ruim 21½ miljoen picols en bijna 25 miljoen picols. Globaal berekend zijn de totaal-kosten van den oogst dus achtereenvolgens:

in 1917.... f	188.226.000,—	in 1919.... f	181.505.000,—
„ 1918.... „	215.397.000,—	„ 1920.... „	362.459.000,—

De kosten, bestaande uit grondhuur, loonen en leveringen der Inlandsche bevolking, hebben dus achtereenvolgens:

in 1917 ongeveer....	41½ %	in 1919 ongeveer....	39½ %
„ 1918 „ „ „	36¾ %	„ 1920 „ „ „	28 %

van de totaal-kosten uitgemaakt.

Een betrekkelijke daling valt in 1920, in vergelijking met 1919, op; dit vindt zijn oorzaak in het verschijnsel, reeds hooger gememoreerd, dat de cijfers zijn verzameld voor oogstjaren en dat dus het totaal-cijfer van 1920 aangeeft de loonen, betaald voor den aanplant, in 1919 in den grond gebracht en in 1920 vermalen. De totaal-kosten van den oogst 1920 geven dus wel weer de aanmerkelijk verhoogde loonen van het Europeesch en het Inlandsch fabriekspersoneel, maar niet van het overig Inlandsch personeel; deze zijn berekend naar de loonen van 1919.

Het bewijs daarvan is voor 1921 te vinden; de kostprijs over 1921 is nog niet nauwkeurig bekend, maar kan wellicht f 12 (exclusief belastingen) bedragen, in welk geval — over een oogst van ruim 27¼ miljoen picol — de loonen en leveringen voor de Inlanders ongeveer 34 pCt. van de totaal-kosten uitmaken; de grondhuur inbegrepen bijna 39 pCt.

¹⁾ De gemiddelde verkoopcijfers van den oogst der Java-suikerindustrie, voorzoover de fabrieken zijn aangesloten bij de V. I. S. P., zijn over 1917 f 10,38, over 1918 f 8,60, over 1919 f 17,66, en over 1920 f 33,65.

ONTVANGEN:

De Holland-Amerika Lijn 1873—1923, door Dr. M. G. de Boer. Rotterdam, 1923.

Ter gelegenheid van haar vijftigjarig bestaan, onlangs gevierd, heeft de Holland-Amerika Lijn een gedenkboek uitgegeven, waarin haar geschiedenis wordt beschreven door Dr. M. G. de Boer, den schrijver van de „Geschiedenis der Amsterdamsche Stoomvaart”.

Op vlotte wijze beschrijft de samensteller de ontwikkeling der maatschappij met haar op- en neergangen, verschijnsel, dat, naar de Directie in haar voorwoord releveert, in het algemeen aan het scheepvaartbedrijf, doch wel speciaal aan de Amerikaansche vaart, gelijk nader toegelicht wordt, eigen is.

Het werk, dat typografisch keurig is verzorgd, is met tal van aardige illustraties versierd, terwijl enkele grafische voorstellingen een aanschouwelijk beeld geven van den groei der onderneming.

Schetsontwerp voor een hoogoven-, staal- en walswerk op Celebes (met 9 teekeningen), door den ingenieur bij den dienst van den mijnbouw, Alex L. ter Braake, m.i.; Dienst van den Mijnbouw in Nederlandsch-Oost-Indië, Verslagen en Mededeelingen betreffende Indische Delfstoffen en hare Toepassingen, No. 15.; Landsdrukkerij, Weltevreden, 1923.

Statistiek der Bevolking van Amsterdam tot 1921; Mededeelingen van het Bureau van Statistiek der Gemeente Amsterdam, No. 67; Amsterdam, 1923, Johannes Müller.

De Melkvoorziening van Amsterdam, Uiteenzettingen van de Vereeniging voor Zuivelindustrie en Melkhygiëne naar aanleiding van het Rapport van de Commissie van Onderzoek inzake het instellen van een Gemeentelijk Melkbedrijf te Amsterdam;

Vereeniging voor Zuivelindustrie en Melkhygiëne, den Haag.

Exchange Rates of the World, door Emil Diesen, January 1st 1914--December 31st 1921, Alexandria, Amsterdam, Athens, Bangkok, Batavia, Belgrade, Berlin (Hamburg), Bombay, Brussels (Antwerp), Budapest, Buenos-Aires, Bucharest, Calcutta, Cape Town, Christiania, Constantinople, Copenhagen, Helsingfors, Hongkong, Lima, Lisbon, London, Madras, Madrid, Manila, Melbourne, Mexico, Montevideo, Montreal, New York, Paris, Petrograd, Prague, Reval, Reykjavik, Riga, Rio de Janeiro, Rome, Shanghai, Singapore, Sofia, Stockholm, Valparaiso, Vienna, Warsaw, Zurich, Yokohama, *Volume II*, Daily: Alexandria, Athens, Bangkok, Batavia, Belgrade, Brussels, Bucharest, Budapest, Hongkong, Madrid, Montreal, New York, Prague, Shanghai, Singapore, Sofia, Vienna, Warsaw; A/S Okonomisk Literatur, Klingenberggaten 9, Christiania, Norway; Verkrijgbaar bij N.V. H. A. Kramers en Zoon's Boekhandel, Rotterdam, Prijs f 6,—.

De Theoretische Grondslag der Progressieve Winstbelasting, door J. van Gelderen; Publicatie No. 1 van de vereeniging „De Taak”; December 1922, G. Kolff & Co., Batavia—Weltevreden.

OVERZICHT VAN TIJDSCHRIFTEN.

Journal des Economistes. — Parijs, 15 Februari 1923.

Yves-Guyot, Les inquiétudes de Pangloss; *Y.-G.*, Le rapport du gouverneur de la Banque de France; *S. Aberdam*, L'effondrement financier de l'Autriche; *L. R. Gottlieb*, La situation internationale des impôts; *J. B. Legros*, Chronique de l'inflation; *G. de Nouvion*, Le Chili; *B. L. L. E.*, La Ligue du libre-échange (février 1923).

Sociale Voorzorg. — Amsterdam, Februari/Maart 1923.

J. R. Snoeck Henkemans, Lely-Talma-Groeneveld; *Mr. M. J. A. Moltzer*, Bedrijfsorganisatie. I; De stem der werkgevers; *Dr. E. B. F. F. Baron Wittert van Hoogland*, Waarschuwend woord tegen gevaarlijke plannen ten aanzien van de sociale verzekering; *C. C. A. Last*, Arbeidsinspectie; *Jac. Bakker*, De invoering van de Arbeidswet 1919 voor de volwassen kantoorbedienden; *Dr. J. D. Hefting*, Iets over ziekteverzekering.

De Socialistische Gids. — Amsterdam, Maart 1923.

bevat o.a.:

Cl. Nörpel, De bedrijfsradenwet en bedrijfsradenbeweging in Duitsland; *J. v. d. Wijk*, Het bevolkingsvraagstuk, III; *Prof. Mr. W. A. Bongers*, Vermogen en inkomen in Nederland gedurende den oorlogstijd (1913—1920) II.

Bank-Archiv. — Berlijn, 15 Februari 1923.

Dr. E. W. Schmidt, Die Reichsbank und ihre Goldmilliarde; *Dr. J. Keszler*, Die Verteuerung des Bankverkehrs; *Dr. Rau*, Zur Frage der Haftung der Banken gemäss § 18 Abs. 7 des Erbschaftssteuergesetzes bei Gemeinschaftskonten; *Dr. W. Koepfel*, Stempelrechtliche Fragen; *Dr. Holzapfel*, Noch einmal: Goldhypotheken-Probleme.

Journal of the Institute of Bankers. — Londen, Maart 1923.

bevat o.a.:

E. B. Long, The future position of women clerks in banks; *P. H. Carter*, How to read a balance sheet; *D. D. Fraser*, Faculty of commerce at the University of Manchester; *A. W. Kiddy*, International debts and international trade.

Onze Eeuw. — Haarlem, Maart 1923.

bevat o.a.:

Jhr. Mr. H. Smissaert, De bindende bedrijfsregeling en het verbruikersbelang.

MAANDCIJFERS.

EMISSIES IN APRIL 1923.

Prov. en Gemeentelijke Leeningen	f	4.131.750,—	
zijnde:			
Noord-Brabant f 4.200.000,— 5½ %			
obl. à 98¾ %			
Bank- en Credietinstellingen	„	980.000,—	
zijnde:			
Maatschappij voor Gemeente Crediet			
f 1.000.000,— 5½ % obl. à 98 %			
Hypotheekbanken	„	892.500,—	
zijnde:			
Overijselsche Hyp.bank f 450.000,—			
aand. à 115 %; f 300.000,— aand.			
à 125 %			
Industrieële ondernemingen	„	975.000,—	
zijnde:			
Nederl.-Indische Gas-Maatschappij			
f 1.000.000,— 5½ % obl. à 97½ %			
	Totaal	f	6.979.250,—
Totaal der emissies in Januari	f	86.663.725,—	
Februari	„	5.757.500,—	
Maart	„	4.765.840,—	
April	„	6.979.250,—	
Algemeen Totaal	f	104.166.315,—	

Bovendien:

f 50.500.000,— 3 m. Schatkistpromessen à f 990,31			
„ 15.610.000,— 6 m. „ „ 980,75			
„ 16.950.000,— 4 % Schatkistbiljetten „ „ 1000,—			
„ 7.806.000,— 4½ % „ „ 1000,—			

POSTCHEQUE EN GIRODIENST.

	November 1922		November 1921	
	Aantal	Bedrag	Aantal	Bedrag
Aantal rekeningen op u ^o	84.256	—	49.330	—
Stortingen		127.170.721	277.465	94.197.634
Overschrijvingen:	796.079			
a. bijgeschreven		365.829.938	177.657	259.814.980
b. afgeschreven		366.090.135	194.674	260.563.679
Afschrijvingen	584.795			
wegens chèques		82.602.335	114.159	122.444.971
Totaal tegoed rekeninghouders op u ^o .	—	279.207.643	—	124.364.691

RIJKSPOSTSPAARBANK.

MAART	1921	1922	1923
Inlagen	f 10.183.635	f 9.360.691	f 9.305.583
Terugbetalingen	„ 10.949.428	„ 11.912.015	„ 10.532.798
Tegoed der inleggers op ultimo	„ 277.240.924	„ 285.038.611	„ 297.673.796
Nom. bedr. der uitst. staatschuldboekjes op ultimo	„ 43.312.950	„ 45.068.950	„ 44.956.900
Spaarbankboekjes:			
Aantal nieuw uitgegeven	10.126	10.138	9.113
Aantal geheel afbetaald	10.862	15.266	9.192
Aantal in omloop op ultimo	1.914.537	1.923.392	1.939.320

GIRO-OMZET BIJ DE NEDERLANDSCHE BANK.

	Maart 1923		Maart 1922	
	Posten	Bedrag	Posten	Bedrag
Voor rekeninghouders waarvan door de H.-bank plaatselijk	53.880	f 1.665.106.000	52.369	f 2.168.616.000
Ter voldoening van Rijksbelast.	2.664	„ 5.479.000	2.061	„ 8.724.000

HANDELSBEWEGING OVER DE MAAND MAART 1923

(volgens de groepen der naamlijst van goederen, opgesteld door het Centraal Bureau voor de Statistiek.)

Groepen	Invoer		Uitvoer		Saldo Invoer		Saldo Uitvoer	
	Gewicht	Waarde	Gewicht	Waarde	Gewicht	Waarde	Gewicht	Waarde
	K.G.	Gulden	K.G.,	Gulden	K.G.	Gulden	K.G.	Gulden
I Dieren en dierlijke producten	15.425.247	8.806.724	44.853.570	25.079.600	—	—	29.428.323	16.272.876
II Plantaard. voortbrengselen	240.264.595	44.830.481	115.325.622	11.613.535	124.938.973	33.216.946	—	—
IIIa Mineralen, metalen en niet in andere groepen opgenomen fabriek. daarv.	765.781.405	25.436.086	418.530.778 ¹	10.903.698 ¹	347.250.627	14.532.388	—	—
IIIb Gouden en zilveren munt en muntmat.	110.255	5.618.109	13.765	606.941	96.490	5.011.168	—	—
IV Meel en meelfabrieken	20.096.895	3.380.993	17.953.918	2.810.421	2.142.977	570.572	—	—
V Chemische producten, geneesmiddelen, verifwaren en kleurstoffen	28.397.363	4.086.420	9.255.637	3.796.973	19.141.726	289.447	—	—
VI Olie, hars, was, pek, teer en distillatieproducten van teer; fabrieken van deze stoffen, n.a.g.	57.785.093	8.103.640	31.023.351 ²	10.492.956 ²	26.761.742	—	—	2.389.316
VII Hout en fabrieken van hout en dergelijke stoffen; meubelen v.a.s.	51.763.070	5.061.920	2.894.401	547.265	48.868.669	4.514.655	—	—
VIII Huiden, vellen, leder, lederwerk en schoenwerk	2.160.612	4.402.830	2.108.255	3.319.896	52.357	1.082.934	—	—
IX Garen, touw en touwwerk, weefsels en stoffen, kleederen en modewaren	8.340.688	25.809.905	4.930.497	13.676.767	3.410.191	12.133.138	—	—
X Aardewerk, porselein, pottenbakkerswerk, gebakken steen en andere kunststeen	25.256.886	1.224.943	19.046.541	854.889	6.210.345	370.054	—	—
XI Glas	3.254.574	793.356	1.624.477	462.316	1.630.097	331.040	—	—
XII Papier	6.860.872	2.611.343	22.740.182	3.580.559	—	—	15.879.310	969.216
XIII Voedings- en genotmiddelen, niet genoemd in de groepen I, II, IV en VI	36.543.830	14.793.980	31.436.536	12.311.965	5.107.294	2.482.015	—	—
XIV Rijtuigen, voertuigen, vaartuigen en luchtvaartuigen ..	13.485.026	3.958.008	638.657	602.693	12.846.369	3.355.315	—	—
XV Andere goederen dan gebracht onder de groepen I tot en met XIV	13.234.261	12.148.722	9.203.729	6.923.814	4.030.532	5.224.908	—	—
Totaal	1.288.760.672	171.067.460	731.579.916	107.584.288	557.180.756	63.483.172	—	—
Handelsbew. zond. goud. en zilv. munten muntmat. (opgen. in gr. III b)	1.288.650.417	165.449.351	731.566.151	106.977.347	557.084.266	58.472.004	—	—

OVERZICHT van de waarde van den In- en Uitvoer voor elke maand van het loopende jaar en de drie daaraan voorafgaande jaren, met uitzondering van Munt en Muntmateriaal, in gulden.

Maanden	Invoer				Uitvoer			
	1920	1921	1922	1923	1) 2)	1) 2)	1) 2)	1) 2)
Januari	256.207.615	214.136.278	152.495.668	173.045.849	135.932.785	115.835.310	86.106.447	91.487.819
Februari	233.591.043	170.369.270	152.353.594	162.189.535	113.309.645	120.956.498	84.204.248	94.601.855
Maart	187.916.138	213.830.220	180.328.763	165.449.351	68.210.466	107.204.662	112.879.875	106.977.347
Tot. Jan.-Mrt.	677.714.796	598.335.768	485.178.025	500.684.735	317.452.896	343.996.470	283.190.570	293.067.021
April	203.592.812	195.772.702	167.451.702	—	99.448.337	108.819.697	92.729.841	—
Mei	298.514.162	168.114.951	194.080.257	—	170.393.137	93.818.710	108.423.679	—
Juni	345.402.373	188.559.719	150.899.735	—	179.478.445	120.815.908	100.680.880	—
Juli	314.861.366	170.674.007	163.863.700	—	177.114.162	105.420.129	104.572.575	—
Augustus	267.956.122	186.640.179	178.807.927	—	130.018.883	142.544.083	99.442.892	—
September	317.368.670	197.271.439	164.616.506	—	165.965.569	135.749.765	115.612.131	—
October	337.338.332	179.043.171	186.643.442	—	148.140.438	114.694.641	112.003.008	—
November	270.811.334	175.806.364	172.295.111	—	156.557.011	106.623.879	104.350.396	—
December	302.154.125	180.000.903	163.762.355	—	156.922.833	97.115.318	100.225.239	—
Totaal	3.335.714.092	2.240.219.103	2.027.598.760	—	1.701.491.711	1.369.598.600	1.221.231.211	—

1) Hieronder zijn niet begrepen de bunkerkolen voor Ned. schepen. 2) Hieronder is niet begrepen de bunkerolie voor Ned. schepen.

VEREENIGDE STATEN VAN NOORD-AMERIKA.

FEDERAL RESERVE BANKS.

Voornaamste posten in duizenden dollars.

Data	Goudvoorraad			Zilver etc.	F.R. Notes in circu- latie
	Totaal bedrag	Dekking F. R. Notes	In het buitenl.		
18 Apr. '23	3.082.622	2.096.360	—	95.920	2.220.251
11 „ '23	3.085.759	2.103.719	—	98.680	2.231.041
4 „ '23	3.069.495	2.066.795	—	103.522	2.240.951
19 Apr. '22	2.298.071	1.481.410	—	194.733	2.856.700

Data	Wissels	Totaal Deposito's	Gestort Kapitaal	Goud- Dek- kings perc. 1)	Algem. Dek- kings- perc. 2)
18 Apr. '23	920.909	1.991.001	108.649	73,2	75,5
11 „ '23	897.039	1.942.131	108.683	73,9	76,3
4 „ '23	955.109	1.988.606	108.647	72,5	75,0
19 Apr. '22	640.110	1.852.860	104.221	74,1	77,3

1) Verhouding totalen goudvoorraad tegenover opelschbare schulden: F. R. Notes en netto deposito. 2) Verhouding totalen voorraad muntmateriaal en wettig betaalmiddel tegenover idem.

PARTICULIERE BANKEN AANGESLOTEN BIJ HET
FED. RES. STELSEL.

Voornaamste posten in duizenden dollars.

Data	Aantal banken	Totaal uitgezette gelden en beleggingen	Reserve bij de F. R. banks	Totaal deposito's	Waarvan time deposits
11 Apr. '23	777	11.825.036	1.387.452	15.538.839	3.951.362
4 „ '23	777	11.879.619	1.406.993	15.538.636	3.989.247
28 Mrt. '23	777	16.497.611	1.394.778	15.367.802	3.948.420
12 Apr. '22	802	10.856.725	1.311.739	13.850.471	3.142.975

Aan het eind van ieder kwartaal wordt een overzicht gegeven van enkele niet wekelijks opgenomen bankstaten.

EFFECTENBEURZEN.

Amsterdam, 7 Mei 1923.

Het Deutsche aanbod in zake de betaling der schadeloosstelling heeft tot nu toe geen goede pers gehad, doch de uitwerking op de internationale beurzen is uiterst gering geweest. Bijna niemand buiten de Deutsche grenzen heeft dan ook gedacht, dat het verloop anders zou zijn; over het algemeen heeft men de nieuwe Duitsche nota tevoren reeds gedoodverfd als een poging om weder in contact te komen met de Geallieerden. Behalve in Duitschland zelve. Daar te lande begint men den druk der Ruhrbezetting zóó aan den lijve te ondervinden in verschillende vormen — duur geld, daling van het eigen betaalmiddel, duurder worden van den import en belemmering van den export — dat men in vele kringen het aanbod der regering beschouwd, zooals de traditioneele stroohalm door den drenkeling wordt begroot. Toen echter bleek, dat de hoop, voorloopig ten minste, ijdel zou blijken, heeft deze teleurstelling zich onmiddellijk omgezet in een hernieuwde daling van den Markenkoers en een geweldige stijging van de aandelenmarkt. Meer nog het laatste dan het eerste; in verhouding zijn de fondsenkoersen veel sterker gestegen dan de prijzen der buitenlandse deviezen. Duur geld noch pessimistische beschouwingen omtrent de naaste toekomst der Deutsche industrie hebben kunnen verhinderen, dat aan de beurs-te Berlijn zich een stroom van koop-orders concentreerde. Wel echter is het opvallend, dat deze keer de hausse niet is uitgegaan van orders uit het publiek of uit het buitenland, doch dat de beroeps-speculatie zich het eerst heeft vergewist van schaarschte aan materiaal en van de algemeen heerschende stemming. De aankopen van deze zijde hebben natuurlijk andere kringen gestimuleerd en zoo heeft zich toch een nieuwe hausse-tendens kunnen baanbreken. Dat de ondergrond minder vast was, is overigens bewezen door de reactie, die tegen het slot der berichtperiode heeft plaats gevonden. De beroeps-speculatie heeft van den kooplust van het publiek gebruik gemaakt om het goedkoop verworven materiaal met aanmerkelijke winst te verkoopen, doch klaarblijkelijk was het aanbod van deze zijde wat al te scherp, zoodat slechts tegen reagerende prijzen plaatsing kon worden gevonden. Niettemin bleef het koerspeil toch nog zeer aanmerkelijk boven dat van de vorige week; het bekende indexcijfer der Frk. Ztg. toont n. l. een stijging aan van 8824 tot 10251. Sterker bewijs, dat de jongste discontoverhoging absoluut geen uitwerking gehad heeft, is moeilijk te geven.

Te Parijs is de stemming over het algemeen niet gunstig geweest, ondanks den steun, dien de politiek van Poin-

caré vrijwel in alle kringen der bevolking mag vinden. Onlangs is dit weder tot uitdrukking gekomen in een uitspraak van de conseils généraux, die vrijwel unaniem zich ten gunste van het tegenwoordig bewind hebben uitgesproken. Doch de markt te Parijs wordt voor een groot deel beheerscht door de schommelingen op de valuta-markt en deze zijn in de afgelopen week zoodanig geweest, dat de fondsenmarkt geen aanleiding tot een hausse heeft kunnen vinden. Voor den algemeen-economischen toestand van het land mag dit verschijnsel alleszins verheugend worden genoemd; de vaste wisselkoers is in dit geval niet een uitvloeisel van speculatie of van een ingrijpen door de regering, doch is een weerspiegeling van den stellig verbeterden toestand van den Franschen handel en van de Fransche industrie. In veel geringer mate dan enkele maanden geleden wordt voorts de nadruk gelegd op de importen van steenkool en cokes uit het Ruhrgebied; sinds verschillende hoogovens weder angeblazen konden worden is men klaarblijkelijk tot de conclusie gekomen, dat het hoofddoel der bezetting in een andere richting moet worden gevonden. De betere situatie in Frankrijk heeft zich ook afgespiegeld in de cijfers van den buitenlandschen handel over het eerste kwartaal 1923, welke, zoowel ten aanzien van de waarde als met betrekking tot het gewicht, vooruitgang aantoonen in vergelijking met dezelfde periode van 1922. Toch konden deze omstandigheden gedurende de afgelopen week niet hun vollen invloed doen gelden; de groote onzekerheid ten opzichte van de politiek der eerstkomende weken en, dientengevolge, ten aanzien van de valuta-markt, weerhield het publiek van het aangaan van groote engagementen.

Merkwaardig is het, dat ook de beurs te Londen niet opgewekt is geweest. Wel bleven ook thans eerste klasse beleggingswaarden over de geheele linie gevraagd, doch waar de eigenlijke handel zich in hoofdzaak beweegt om de meer speculatieve afdelingen en deze eerder lusteloos van toon waren, met geringe omzetten, bleef het geheele aspect van de beurs een stil aanzien behouden.

Dit is niet toe te schrijven aan intrinsieke factoren, daar deze voor Groot-Britannië, althans voor zooverre zij de beurs kunnen affecteeren, bij voortduring bevredigend blijven. Vrijwel alle takken van industrie, met uitzondering van de textiel-nijverheid, kunnen zich in groote bedrijvigheid verheugen; vooral de steenkool-mijnen zijn in het bezit van zeer groote orders, zoodat thans zelfs de mijnen met steenkool van slecht gehalte in exploitatie zijn genomen. Doch de houding van de markt te New York heeft een waarschuwing gevormd tegen al te ver doorgevoerde koersopdrivingen. Temeer, waar de stemming van petroleumwaarden, die immer een grooten invloed uitoefenen op het gansche aspect van de Londensche beurs, in verband met de kortelings doorgevoerde prijsverlageningen voor Pennsylvania en Mid-Continent petroleum zeer lusteloos is geweest.

Van New York is gedurende de laatste dagen een onrustige stemming uitgegaan, die bij oppervlakkige beschouwing wellicht vreemd moge aandoen — gezien het feit, dat de Vereenigde Staten zich nog steeds in een periode van uiterste hoog-conjunctuur bevinden — doch die voor meer ingewijden toch niet onverwacht is gekomen. Ook hier ter plaatse is reeds bij herhaling gewezen op de omstandigheid, dat de bedrijvigheid in de Unie voor een zeer groot deel het gevolg was van de verwaarloozing, die gedurende den oorlog tal van ondernemingen noodgedrongen hadden moeten ondergaan en die thans tot elken prijs moest worden goedge maakt. De prikkel tot een volledig herstel werd verscherpt door de geweldige goud-importen (in het eerste kwartaal van 1923 is per saldo nog 37 miljoen dollar aan geel metaal ingevoerd); al de spoorwegen opeenden door hun bestellingen op nieuw rollend materiaal den weg tot industriele activiteit. En hoewel men op dit oogenblik nog geen einde ziet, hoewel b.v. de staal-fabrieken voor de eerstkomende maanden ruim van orders zijn voorzien en de Steeltrust voor het eerst sinds twee jaren het dividend op de gewone aandelen inderdaad heeft verdiend, zijn serieuze kringen beangst voor een mogelijke plotselinge depressie, indien op een gegeven moment mocht blijken, dat het binnenland geen afzetgebied meer kan vormen, omdat het achterstallige is ingehaald en dat het buitenland voor afzetgebied nog niet in aanmerking kan komen in verband met den nog heerschenden chaos in politiek en economisch opzicht. Maatregelen, die beraamd zijn tegen den termijnhandel, als bijv. in suiker, hebben op de markt geen enkelen invloed uitgeoefend; men is er zich aan de overzijde van den Oceaan tegoed van bewust, dat dergelijke elementaire voorwaarden van den handel in het algemeen zich toch niet door wettelijke maatregelen laten onderdrukken. De speculatie echter heeft wel rekening gehouden met de bovenvermelde overwegingen, zoodat de tendens in Walstreet aan den flauwen kant is geweest.

Ten o z e n t zijn de stemmingen van New York en van

Londen dadelijk overgenomen. Ook hier is de beleggingsmarkt in het geheel niet aangedaan; integendeel bestond voor deze afdelingen opnieuw vrij groote vraag, welke tegen het slot der week iets afnam, doch niet zoodanig, dat de behaalde voordeelige verschillen weer verloren gingen. Vooral voor binnenlandsche staatsfondsen was de animo vrij groot, in verband met de ruimere geldmarkt en de geringere vraag naar crediet voor industrieele doeleinden.

	30 Apr.	4 Mei	7 Mei	Rijzing of daling.
6 %/o Nederland 1922	101 ⁹ / ₁₆	102 ¹ / ₄	-102 ¹ / ₁₆	+ ¹ / ₈
5 %/o " 1918	92 ³ / ₄	93 ³ / ₄	93 ¹³ / ₁₆	+ 1 ⁹ / ₁₆
4 ¹ / ₂ %/o " 1916	91 ⁵ / ₈	91 ⁷ / ₈	91 ³ / ₄	+ ¹ / ₈
4 %/o " 1916	84 ⁹ / ₁₆	84 ⁷ / ₈	85	+ ¹¹ / ₁₆
3 ¹ / ₂ %/o " "	74 ¹ / ₈	74 ³ / ₄	75 ¹ / ₂	+ ¹³ / ₈
3 %/o " "	65 ⁵ / ₈	66 ¹ / ₄	66 ¹ / ₈	+ ¹ / ₈
2 ¹ / ₂ %/o Cert. N. W. S.	55 ¹ / ₁₆	55 ¹ / ₄	55 ¹ / ₈	+ ¹ / ₁₆
7 %/o Oost-Indië 1921	102 ¹¹ / ₁₆	102 ¹¹ / ₁₆	102 ³ / ₄	+ ¹ / ₁₆
6 %/o " 1919	99 ⁵ / ₁₆	99	98 ¹⁵ / ₁₆	- ³ / ₈
5 %/o " 1915	95 ¹ / ₈	95	95 ¹ / ₈	—
4 %/o Oostenr. Kronenrente	1 ¹ / ₄	3 ¹ / ₄	7 ¹ / ₈	- ³ / ₈
5 %/o Rusland 1906	4 ¹ / ₂	4 ¹ / ₂	4 ¹ / ₂	—
4 %/o Rusl. bij Hope & Co.	4 ⁷ / ₁₆	5 ³ / ₁₆	5 ¹ / ₄	+ ¹³ / ₁₆
4 %/o Japan 1899	73	—	—	—
5 %/o Brazilië 1895	50	—	51 ¹ / ₂	+ 1 ¹ / ₂
8 %/o San Paulo 1921	97 ¹ / ₂	97 ⁷ / ₈	98 ¹ / ₈	+ ⁵ / ₁₆
6 %/o Amsterdam 1920	101 ⁵ / ₈	101 ¹ / ₂	—	- ¹ / ₈
7 %/o Rotterdam 1920	103 ¹ / ₂	103 ¹⁵ / ₁₆	103 ³ / ₄	+ ¹ / ₄

De verminderde vraag naar crediet door de Nederlandsche nijverheid heeft in direct verband gestaan met den toestand in Duitschland. Velen zijn bevreesd, dat de daling van de Mark de Deutsche industrie opnieuw een voorsprong zal kunnen verschaffen en zij nemen in verband hiermede een afwachtende houding aan. Dit heeft zich ter beurze weerspiegeld in een reactie voor de betrokken aandelen.

Voor de overige markten was niet het Oosten, doch het Westen aanleiding tot een minder geanimeerde houding. In de eerste plaats leden *petroleum-aandelen* onder den druk, die van New York en van Londen uitging; vooral het hoofdfonds, aandelen Koninklijke Petroleum Mij., moest aan grooten verkoopdrang het hoofd bieden.

Ook de *suikerafdeling* was niet opgewekt. De aanvraag om een „injunction” tegen de New York Coffee and Sugar Exchange en de New York and Sugar Clearing Association heeft weliswaar ook hier niet de allergeringste verwarring gesticht, doch de uiterst speculatieve positie, waarin de Cuba-markt schijnt te zijn gekomen, heeft bona-fide koopers uit de markt gehouden, terwijl de speculatie door het algemeen aanzien van de beurs niet licht geneigd was, zich in omvangrijke mate te interesseeren, bij welke afdeling dan ook. Dientengevolge bleef de tendens op de suikermarkt loom.

	30 Apr.	4 Mei	7 Mei	Rijzing of daling.
Amsterdamsche Bank	129 ¹ / ₄	129 ¹ / ₄	128 ¹ / ₂	- ¹ / ₄
Incassobank	94	93 ³ / ₄	—	- ¹ / ₄
Koloniale Bank	179 ³ / ₄	173 ⁷ / ₈	175	- 4 ³ / ₈
Ned. Handel-Mij. cert. v. aand.	140 ¹ / ₂	138 ⁹ / ₁₆	138	- 2 ¹ / ₂
Rotterd. Bankvereniging	97 ¹ / ₂	—	97 ¹ / ₄	- ¹ / ₄
Amst. Superfosfaatfabriek	45	—	40 ¹ / ₄	- 4 ³ / ₄
Van Berkel's Patent	47 ¹ / ₄	48 ³ / ₄	50 ¹ / ₄	+ 2 ¹ / ₂
Gouda Kaarsen	100	97 ¹ / ₄	98 ¹ / ₂	- 1 ¹ / ₂
Holl. Draad- en Kabelfabriek	74	70 ¹ / ₈	72	- 2
Jurgens' Ver. Fabr. gew. aand.	66 ¹ / ₂	66 ¹ / ₄	66	- ¹ / ₂
" " " pr. aand.	77 ¹ / ₂	75 ³ / ₄	76 ³ / ₈	- 1 ¹ / ₈
Leerdam Glasfabrieken	46 ¹ / ₂	—	46	- ¹ / ₂
Philips' Gloeilampenfabriek	263	263	262 ¹ / ₂	- ¹ / ₄
Vereenigde Blikfabrieken	105	102 ¹ / ₄	103 ¹ / ₄	- 1 ³ / ₄
Vereen. Chemische Fabrieken	46 ¹ / ₂	43	—	- 3 ¹ / ₂
Compania Mercantil Argent.	15 ³ / ₈	15	15	- ³ / ₈
Cultuur-Mij. d. Vorstenland.	190 ³ / ₄	181 ¹ / ₄	182 ¹ / ₂	- 8 ¹ / ₈
Handelsver. Amsterdam	483 ¹ / ₄	473	477	- 6 ¹ / ₄
Handelsverg. Reiss & Co.	32 ¹ / ₂	30	30	- 2 ¹ / ₂
Int. Crediet- en Handelsverg. Rotterdam	188	185	182	- 6
Linde Teves & Stokvis	78 ¹ / ₂	77 ¹ / ₈	76 ¹ / ₂	- 2
Tels & Co's Handel-Mij.	9 ¹ / ₄	9 ¹ / ₂	9 ¹ / ₂	+ ¹ / ₄
Redjang Leborg Mijab-Mij.	97	107 ¹ / ₄	106	+ 9
Gecons. Holl. Petroleum-Mij.	130	128 ¹ / ₈	126 ¹ / ₄	- 3 ³ / ₄
Kon. Petroleum-Mij.	384	380	372 ¹ / ₄	- 11 ³ / ₄
Orion Petroleum-Mij.	—	—	—	—
Agest. Aand.	33 ³ / ₄	33 ¹ / ₂	34	+ ¹ / ₄
Amsterdam-Rubber-Mij.	165 ¹ / ₂	159 ¹ / ₄	159 ¹ / ₂	- 6
Nederl.-Rubber-Mij.	78 ¹ / ₄	75 ¹ / ₄	75	- 3 ¹ / ₄
Oost-Java-Rubber-Mij.	226	210 ¹ / ₄	215	- 11
Deli-Batavia Tabak Mij.	324	317 ¹ / ₄	321 ¹ / ₄	- 2 ³ / ₄
Deli-Maatschappij	288 ¹ / ₄	284	284 ¹ / ₄	- 4 ¹ / ₄
Senembah-Maatschappij	320	316	311 ¹ / ₄	- 8 ¹ / ₄

Ook *rubberwaarden* bleven min of meer verwaarloosd, terwijl de *tabaksmarkt* vrijwel niet reageerde op de gunstige prijzen, ter jongste inschrijving behaald.

Alleen op de *scheepvaartafdeeling* konden eenige gunstige uitzonderingen worden geregistreerd; over het algemeen trouwens was de stemming hier wat vaster dan op de overige afdelingen het geval is geweest. Met name bestond weder belangstelling voor de „lichtere” soorten als aandelen Koninklijke Hollandsche Lloyd, waarbij allerlei onbevestigde en oncontroleerbare geruchten een rol hebben gespeeld.

	30 Apr.	4 Mei	7 Mei	Rijzing of daling.
Holland-Amerika-Lijn	114	—	114	—
" " „gem.eig.	101 ¹ / ₄	100	100	- 1 ¹ / ₄
Hollandsche „Stoomboot-Mij.	27 ¹ / ₄	26 ¹ / ₂	26 ¹ / ₂	+ ³ / ₄
Java-China-Japan-Lijn	92	—	—	—
Kon. Hollandsche Lloyd	6	8 ¹³ / ₁₆	8 ⁷ / ₈	+ 2 ⁷ / ₈
Kon. Ned. Stoomb.-Mij.	77	—	72 ¹ / ₂	+ 4 ¹ / ₂
Konink. Paketvaart-Mij.	110 ¹ / ₂	107	107 ¹ / ₄	+ 2 ¹ / ₄
Maatschappij Zeevaart	65	—	—	—
Nederl. Scheepvaart-Unie	118	116 ¹ / ₄	116 ⁷ / ₈	+ 1 ¹ / ₈
Nievelt Goudriaan	109 ¹ / ₂	109	107 ¹ / ₂	+ 2
Rotterdamsche Lloyd	130 ¹ / ₄	133 ³ / ₄	134	- 3 ³ / ₄
Stoomv.-Mij. „Nederland”	151 ¹ / ₄	150 ¹ / ₂	153	+ 1 ¹ / ₄
" " „Noordzee”	40	—	—	—

De *Amerikaansche markt* was voor de meeste aan onze beurs verhandelde waarden in reactie; de afdeling ten onzent volgde de aanwijzingen van New York.

	30 Apr.	4 Mei	7 Mei	Rijzing of daling.
Americ. Smelting & Refining	65 ¹ / ₂	63	62 ¹ / ₄	- 2 ¹ / ₄
Anaconda Copper	100 ⁷ / ₁₆	96 ¹ / ₂	97 ¹ / ₂	- 2 ¹⁵ / ₁₆
Studebaker Corp.	125 ¹ / ₂	122	122 ⁷ / ₈	- 2 ⁵ / ₈
Un. States Steel Corp.	107 ¹ / ₂	105	105 ³ / ₈	- 2 ³ / ₈
Atchison Topeka	105 ¹ / ₂	106	104	- 1 ¹ / ₂
Erie	11 ⁵ / ₈	11 ¹ / ₄	11 ¹ / ₄	+ ¹ / ₈
Southern Pacific	95 ¹ / ₄	92	92	- 3 ¹ / ₄
Union Pacific	143 ¹ / ₈	141 ¹ / ₄	140 ¹ / ₄	- 2 ⁷ / ₈
Int. Merc. Marine orig. gew.	10 ⁹ / ₁₆	10 ³ / ₁₆	10	- ⁵ / ₁₆
" " " " pref.	36 ¹ / ₁₆	34 ³ / ₈	32 ¹ / ₈	- 3 ¹⁵ / ₁₆

De *geldmarkt* was ruim, hoewel de koers van het geld niet sterk daalde; prolongatie doorgaans 3¹/₄ pCt.

GOEDERENHANDEL.

GRANEN.

8 Mei 1923.

Onder aanvoering van de Noord-Amerikaansche markten bracht deze week voor alle graansoorten vrij belangrijke prijsverlagingen, die vooral in de laatste dagen van betekenis werden. Tot de hoofdoorzaken behoort wel het, zoowel voor de te velde staande wintertarwe als voor den uitzaai der zomertarwe, veel betere weder. In Westelijk Kansas is eindelijk regen gevallen en ofschoon het seizoen te ver gevorderd is voor radicale verbetering, is het voor eenig herstel nog niet te laat. Ook in andere streken, waar over de vooruitzichten van de wintertarwe geklaagd werd, ziet het er wat beter uit en ofschoon het winterverlies vrij algemeen geschat wordt op 13 tot 15 pCt. en verschillende particuliere oogstramingen naar den stand op 1 Mei nog belangrijk beneden het regeeringscijfer van 1 April blijven, werden ook optimistischer schattingen gepubliceerd en zelfs denken sommigen aan de mogelijkheid, dat de opbrengst weinig zal achterblijven bij die van het vorige jaar. Ook de verwachtingen over de met zomertarwe bebouwde oppervlakte in de Vereenigde Staten loopen sterk uiteen. Sommigen rekenen op een achteruitgang tegenover het vorig jaar van ongeveer 15 pCt., doch de laatste berichten melden, dat er alle kans bestaat op een inhalen van den achterstand. Ook in Canada is het weder veel gunstiger geworden voor den uitzaai. Daarbij komt, dat het steeds waarschijnlijker wordt, dat men in Noord-Amerika het nieuwe seizoen zal ingaan met een grooten voorraad oude tarwe, nu Europa slechts in bescheiden mate tarwe koopt en in den politiekeen toestand daar nog steeds geen ontspanning op til schijnt. De flauwe stemming, die zich reeds in de vorige week van de Amerikaansche markt meester maakte, werkte verder door en leidde tot groote prijsverlagingen te Chicago, zoowel voor tarwe en rogge als voor maïs. Het sterkst was de val voor rogge, waarvan de Mei-termijn 6, de Juli-termijn 6¹/₂ cent per 56 lbs. daalde, een verlaging van ongeveer 7¹/₂ pCt. sedert 30 April en zelfs van ongeveer 12 pCt. sedert het hoogste punt der laatste maanden, dat half April werd bereikt. De belangrijke rogge-inkoop der Deutsche regeering, ook nog in het begin dezer week, doch die de laatste dagen werden gestaakt en de goede kooplust, dien ook Nederland nu en dan toonde, hebben dien val niet kunnen tegenhouden. Verwon-

derlijk is dit eigenlijk in mindere mate dan de groote standvastigheid, die de Amerikaanse roggemarkt langen tijd heeft bezeten. De voorraad rogge in de Vereenigde Staten is namelijk van zeer grooten omvang en reeds langen tijd viel te voorzien, dat daarvoor geen voldoende export-vraag bestaat, vóór de Europeesche oogsten beschikbaar worden. De zichtbare voorraad bedraagt ruim 21 miljoen bushels, tegen 8½ miljoen in 1922 en 1½ miljoen in 1921 en het ligt voor de hand, dat voor zulk een hoeveelheid rogge bij wekelijksche verschepingen van 500.000 tot 800.000 bushels vóór Juli/Augustus, geen voldoende emplooi te vinden is, vooral daar in Amerika zelf nog steeds weinig rogge wordt gebruikt. Daarbij komt dan nog de Canadeesche voorraad, die op 31 Maart bijna 10 miljoen bushels bedroeg, terwijl bovendien Rusland reeds in flinke mate tot de roggevoorziening van Duitschland bijdraagt. De prijzen, die de Amerikaanse verschepers voor rogge vragen, zijn deze week in mindere mate gedaald dan de termijnmarkt te Chicago, daar in die prijzen reeds eerder, althans gedeeltelijk, de oorzaken waren verdisconteerd, die nu tot de verlaging te Chicago meewerkten. Heden echter zijn ook verschepers belangrijk lager aan de markt.

Voor tarwe daalde de Mei-termijn te Chicago van 122½ cent per 60 lbs. op 30 April tot 116½ cent op 7 Mei, Juli van 122½ tot 115½. Daarmee is de geheele verhooging, die begin Maart inzette, weder verloren gegaan en de tarweprijs sedert de hooge prijzen van midden en einde April 7 à 8 pCt. gedaald. In Europa heeft de prijsverlaging zich tot nog toe niet in die mate doen gevoelen, omdat verschillende landen daar reeds geruimen tijd vooral Plata-tarwe kochten, die goedkoper was dan Noord-Amerikaansche en waarvan de prijs aanvankelijk minder is gedaald. De Argentijnsche termijnmarkten vielen geleidelijk van 30 April tot 6 Mei 15 à 20 centavos per 100 KG., doch den 7den werd ook daar het Noord-Amerikaansche voorbeeld gevolgd met een daling van 20 à 30 centavos per 100 KG. Wel werd voor Europeesche koopers Plata-tarwe nog wat goedkoper door daling in de zeevrachten, doch deze verlaging doet zich vooral gevoelen voor latere aflading, waarvoor in Europa minder belangstelling bestaat dan voor spoedige partijen. Duitschland kocht een lading Plata-tarwe op Mei/Juni, doch overigens werd, wat La Plata aangaat, bijna uitsluitend spoedige tarwe gekocht, waarvan ook Portugal een lading opnam. Tarwevoorraden zijn in de meeste Europeesche landen niet groot en ook het aanbod in stoomende partijen is beperkt. Daarin ligt de voornaamste oorzaak van het betrekkelijk standhouden der tarweprijzen in Europa tegenover de prijsverlaging in de uitvoerlanden. Vooral in Engeland was de geheele week voor spoedige tarwe goede vraag en kwam tot geleidelijk dalende prijzen een flinke omzet tot stand. Het is dan ook wel opmerkelijk, dat van de toch ruime tarweverschepingen van deze en de vorige week slechts een betrekkelijk klein gedeelte voor Engeland bestemd was. Daarentegen was een derde der geheele hoeveelheid voor Italië, waar dan ook de markt gedrukt is

door groote aanvoeren en reeds neiging bestaat tot verkoop naar buiten. Oogstberichten in Europa en ook in Noord-Afrika blijven algemeen gunstig. Wat de uitvoerlanden aangaat, komen slechts klachten uit Australië, dat nog steeds onder droogte te lijden heeft. Geleidelijk komen evenwel uit verschillende gedeelten van het Gemeenebest berichten over regen, die echter niet algemeen genoeg is om de klachten te doen ophouden.

Ook voedergranen zijn lager met kleinen omzet, zoowel door de algemeen flauwe stemming in Noord-Amerika als door de geringe vraag in de importlanden wegens den onzekeren politieken toestand, dalende wisselkoersen en vooral het zachte weder. Maïs daalde te Chicago van 30 April tot 7 Mei voor den Meitermijn 3¼ cent per 56 lbs., voor Juli zelfs 4¼ cent of 4 à 5 pCt. en is nu op 77 en 77½ cent per bushel weder ongeveer op het niveau der eerste week van April aangekomen. Het report voor Juli, dat toen 2 à 3 dollarcent bedroeg, is echter bijna geheel verloren gegaan, wat men zal moeten verklaren uit de kleine aanvoeren en den beperkten zichtbaren voorraad. Speciaal aan de kust is in Noord-Amerika de maïsvoorraad klein en de verschepingen blijven dan ook beperkt, evenals trouwens het verschepingsaanbod. Bij den dalenden prijs te Chicago heeft die omstandigheid echter op de Europeesche markt geen stimulerenden invloed, daar in de eerste plaats in Engeland, Nederland en Duitschland, de voornaamste verbruikers van Noord-Amerikaansche maïs, de vraag niet groot is en speciaal Duitschland zeer weinig koopt, doch tevens wegens de toenemende Argentijnsche verschepingen. Deze bedroegen deze week met 184.000 quarters het dubbele van de Noord-Amerikaansche hoeveelheid. Wel was daarvan bijna 100.000 quarters bestemd voor Frankrijk en Italië en niets voor Engeland direct (23.000 qrs. voor orders), doch op de Engelsche maïsmarkt liet toch de toenemende oogstbeveging der Argentijnsche maïs haar invloed gelden. Wel betaalde naast Antwerpen ook Engeland aanvankelijk nog hooge prijzen voor spoedige nieuwe La Plata maïs, doch de omzet was niet groot. Eenige verbetering onderging daar de belangstelling voor parcels op aflading en behalve in Zuid-Afrikaansche soorten werd ditmaal ook La Plata maïs op zomeraflading aan de Engelsche markten weder geregeld verhandeld. Op het vasteland is daarin de omzet nog steeds klein. Ook voor spoedige La Plata maïs bestaat daar trouwens niet veel kooplust, behalve nu en dan in België, waar evenals in de meeste jaren voor de eerste aanvoeren van nieuwe La Plata maïs goede prijzen te maken waren. Door de grootere aanvoeren van maïs in Argentinië kon, ondanks de belangrijke toename in de verschepingen, ook nog de voorraad in de havens met 10.000 ton toenemen. De opbrengst van den nieuwen oogst wordt door het Ministerie van Landbouw geschat op bijna hetzelfde cijfer als het vorige jaar, doch wegens een kleiner overschot van oude maïs en een verwachte toename van het binnenlandsch verbruik, heet het uitvoersurplus belangrijk kleiner te zijn. Aan de termijnmarkten te Buenos Aires en Rosario bleven

Noteeringen.

Data	Chicago			Buenos Ayres		
	Tarwe Mei	Maïs Mei	Haver Mei	Tarwe Juni	Maïs Juni	Lijnzaad Juni
5 Mei '23	118	77½	44	11,95	8,55	21,60
28 Apr. '23	123¾	79	44¾	12,10	8,50	22,15
5 Mei '22	130½	62	37½	13,80	8,20	22,10
5 Mei '21	144¾	59¾	36½	17,15 1)	7,45	16,— 1)
5 Mei '20	300	183½	105¼	25,— 1)	10,95	28,70 1)
20 Juli '14	82	56¾	36½	9,40	5,38	13,70

1) per Mei.

Locoprijzen te Rotterdam/Amsterdam.

Soorten	7 Mei 1923	30 April 1923	8 Mei 1922
Tarwe* 1)	13,50	13,95	15,35
Rogge (No. 2 Western) 1)	10,85	10,85	14,—
Maïs (La Plata) 2)	214,—	215,—	217,—
Gerst (48 lb. malting) . . . 2)	185,—	187,—	226,—
Haver (38 lb. White cl.) . . 1)	10,70	10,80	11,50
Lijnkoeken (Noord-Amerika van La Plata-zaad) 1)	11,10	11,15	16,—
Lijnzaad (La Plata) 3)	440,—	461,—	467,—

1) p. 100 KG. 2) p. 2000 KG. 3) per 1960 KG.
*) Nr. 2 Hard/Red Winter Wheat.

AANVOEREN in tons van 1000 KG.

Artikelen.	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	29 April/5 Mei 1923	Sedert 1 Jan. 1923	Overeenk. tijdvak 1922	29 April/5 Mei 1923	Sedert 1 Jan. 1923	Overeenk. tijdvak 1922	1923	1922
Tarwe	11.390	244.641	323.744	—	17.811	25.616	262.452	349.360
Rogge	1.702	148.660	21.982	—	485	—	149.145	21.982
Boekweit	222	5.050	8.149	—	—	—	5.050	8.149
Maïs	8.581	221.286	403.240	—	32.637	53.630	253.923	456.870
Gerst	4.065	58.888	43.664	—	4.127	2.505	63.015	46.169
Haver	2.661	29.559	29.940	—	533	50	30.992	29.990
Lijnzaad	1.472	50.479	61.924	—	41.520	45.833	91.999	107.757
Lijnkoek	1.855	78.568	51.304	—	—	1.547	78.568	52.851
Tarwemeel	2.539	26.230	19.397	—	3.377	3.743	29.607	23.140
Andere meelsoorten	—	627	4.199	—	—	1.460	627	5.659

de prijzen bijna de geheele week zeer standvastig en verschepers verlaagden in den loop der week dan ook nauwelijks hun prijzen. Wel wordt Mei-aflading dringend aangeboden en men mag aannemen, dat de vermeerdering in de verschepingen blijvend zal zijn, terwijl ook de Donau geregeld met maïs aan de markt is. Op 7 Mei was echter ook maïs in Argentinië flauw, met prijsdalingen in de termijnmarkt voor Juni en Juli met 15 a 25 centavos per 100 KG.

Gerst ontmoette deze week zeer weinig belangstelling. De Donau laadde veel gerst af en drukt daarmee de markt in Nederland en België, naast Duitschland reeds geruimen tijd de voornaamste afzetgebieden van Donau- en Russische gerst. Deze week ontbrak dikwijls de vraag naar gerst geheel en slechts nu en dan, bij daling in den Frankenkoers, konden via Antwerpen zaken in Donaugerst naar Nederland worden gedaan. De laatste dagen laten zich echter ook daardoor Nederlandsche koopers niet meer verlokken en de bedingbare prijs daalde daardoor, nu ook België zelf al evenmin als Duitschland belangstelling voor gerst toont, vrij aanmerkelijk. Engeland kocht kleine hoeveelheden Noord-Amerikaansche soorten en tevens Noord-Afrikaansche gerst op zomeraflading. Zoowel Algiers als Tunis en Marokko offereeren gerst, daar in geheel Noord-Afrika een ruime oogst wordt verwacht.

Ook haver wordt van Algiers aangeboden en reeds kwamen daarin zaken naar Engeland tot stand. Daar was de kooplust voor haver nu en dan weder vrij bevredigend, doch op het vasteland wordt slechts weinig haver gekocht. In België ontwikkelde zich eenige handel in Donauhaver, ook naar Nederland. Onder de haver exporteerende landen verscheppte deze week de Donau dan ook de grootste hoeveelheid, terwijl van Argentinië de verschepingen zeer klein waren en slechts 1600 ton bedroegen, tegen 8000 ton van den Donau.

SUIKER.

De suikermarkt te New York was de afgelopen week zeer nerveus gestemd, hetgeen tot uitdrukking kwam in de bijna dagelijkse groote fluctuaties. Zoo werden Spot Centrifugals genoteerd met d.c. 8,03, 8,05, 7,78, 7,41, 8,54, terwijl Juli noteerde d.c. 6,20, 5,70, 6,06; September noteerde d.c. 6,30, 5,75, 6,15; December noteerde d.c. 6,40, 5,25, 5,62; Maart noteerde d.c. 5,88, 4,20, 4,62. Het is, naast de onzekerheid omtrent de overheidsmaatregelen, ook de perscampagne tegen dure suiker, die niettegenstaande de krachtige statistische positie van het artikel tot groote realisaties door hausespeculanten leidde.

In Cubasuiker kwamen zaken tot stand tot 6,12½ c., dalende tot 5,87½ c. c.&f. New York.

De Cuba statistiek luidt als volgt:

	1923	1922	1921
	Tons	Tons	Tons
Weekontvangsten 28 April '23	122.662	198.664	133.251
Tot. sedert 1 Dec. '22-28 April '23	2.668.534	2.304.117	2.163.704
Aantal werkende fabrieken	87	163	195
Weekexport 28 April '23	121.140	157.391	63.477
Totale export 1 Jan.-28 April '23	1.912.385	1.307.627	1.091.227
Totale voorraad 28 April '23	756.155	1.084.047	1.109.264

Aan het einde der week waren nog maar 65 fabrieken aan het werk, terwijl 117 fabrieken afgemalen waren met eene productie van ongeveer 290.000 tons minder dan verleden jaar. De voorraden zijn dank zij het snellere vervoer naar en uit de havens belangrijk minder dan het vorig jaar.

De stemming in Amerika beïnvloedde ook de overige suikermarkten en allerwegen kwamen groote fluctuaties voor.

Zoo werd o.a. op Java in de tweede hand Juli Seperieur van dit jaar verkocht tot f 20,75, daarna tot f 20,87½ en dan weer tot f 19,75 oplopend tot f 20,—.

De V.J.S.P. verkochten nog flinke kwantiteiten uit oogst 1924 tot f 16,50 voor Superieur en f 15,50 voor No. 16 en hooger en Muscovados, zoodat thans ongeveer 9 miljoen picols zijn verkocht.

F. O. Licht heeft eene voorloopige raming gepubliceerd van den uitzaaï van beetwortelen in Europa, welke wijst op eene vermeerdering van 16 pCt. vergeleken bij verleden jaar, exclusief Rusland.

Van de markt hier te lande valt gedurende de afgelopen berichtsweek weinig nieuws mede te deelen, de stemming was de geheele week afwisselend vast of flauw te noemen, met al of geen aanbod. Prijzen bewogen zich voor Mei tusschen f 40,— en f 42,—, Augustus f 36,87½ en f 38,50 en December tusschen f 29,38½ en f 31,12½. Er ging weinig om wegens de geringe animo, welke zich van de zijde der speculanten toonde. Toen aan het slot der week Amerika weer lager afkwam, daalden hier prijzen circa f 2,— en sloot de markt flauw gestemd met prijzen als volgt: Mei f 39,—, Augustus f 35,62½ en December f 28,75. De omzet bedroeg 4000 tons.

NOTEERINGEN.

Data	Amsterdam per Mei	Londen			New York 96 pCt. Centrifugals
		Tates Cubes No. 1	White Java f.o.b. per	Amer. Granulated c.f.	
			Junijuli	April/Mei	
3 Mei '23	f 41 1/8	Sh. 71/-	Sh. 28/9	Sh. 38/6	\$ cts. 7,87
26 Apr. '23	„ 43 9/16	70/9	30/1 1/2	38/6	8,54 1)
3 Mei '22	„ 23 3/8	52/9	17/10 1/2	20/1 1/2	3,98
3 Mei '21	„ —	70/-	22/-	32/9	5,25
4 Juli '14	„ 11 13/32	18/-	—	—	3,26

KATOEN.

Noteering voor Loco-Katoen.
(Middling Uplands).

	5 Mei '23	28 Apr. '23	21 Apr. '23	5 Mei '22	5 Mei '21
New York voor Middling ...	26,85 c	28,35 c	27,30 c	19,80 c	12,95 c
New Orleans voor Middling	26,50 c	28,— c	27,25 c	18,12 c	11,63 c
Liverpool voor					
Ly Middling	14,88 d ¹	15,56 d ²	15,28 d ³	11,15 d	8,17 d

1) 4 Mei 1923. 2) 27 April 1923. 3) 20 April 1923.

Ontvangsten in- en uitvoeren van Amerikaansche havens.
(In duizendtallen balen)

	1 Aug. '22 tot 5 Mei '23	Overeenkomstige perioden	
		1921-'22	1920-'21
Ontvangsten Gulf-Havens.	4402	3827	4262
" Atlant.Havens	1087	1502	1300
Uitvoer naar Gr. Britannië	1234	1354	1375
" " 't Vasteland.	3050	3483	2799
" " Japan	—	—	—

Vorraden in duizendtallen	4 Mei '23	5 Mei '22	6 Mei '21
Amerik. havens	439	894	1493
Binnenland	565	947	1472
New York	59 ¹	118	130
New Orleans	122 ¹	233	400
Liverpool	688	907	986

1) 27 April 1923.

Marktbericht van de Heeren Sir Jacob Behrens & Sons,
Manchester, d.d. 2 Mei 1923.

Gedurende de afgelopen week hebben nog al fluctuaties in Amerikaansche katoen plaats gevonden en ten gevolge hiervan en eveneens door verkoopen uit het Zuiden zijn noteeringen in Liverpool ongeveer 40 punten gedaald. Het verschil tusschen Mei- en Januari-levering is nog ongeveer 2 d. per lb., hoewel de voorraden klein zijn en bij slechte oogstberichten gemakkelijk weer een stijging zou kunnen plaats hebben. In het district „Fall River” wordt de productie ingekrompen, terwijl het ook in Manchester in zaken zeer kalm blijft, zoodat de vraag naar Amerikaansche katoen slechts van heel weinig betekenis is. Voor Egyptische katoen blijft de vraag voldoende, doch prijzen zijn lager.

De vraag naar Amerikaansche garens voor binnenlandse consumptie is bevredigend, hoewel fabrikanten alleen voor directe behoefte koopen. Prijzen zijn over het algemeen wel wat lager, hoewel spinners hardnekkig trachten hun marge te verbeteren, doch tot nu toe nog geen dekkende prijzen kunnen maken. De exportvraag is slechts speciaal voor bundelgaren. Koopers voor den Levant hebben alleen belangstelling voor goedkope voorraden en kunnen de tegenwoordige vraagprijzen niet betalen. Van Indië en China komen geen orders binnen, terwijl de vraag van het Continent zich tot enkele soorten beperkt. Ook in Egyptische garens gaat weinig om, hoewel de prijzen vrij vast blijven.

In de doekmarkt is de stemming nog verre van gunstig. De daling in prijzen van Amerikaansche katoen schaaft weer het vertrouwen op de overzeesche markten en speciaal in stapels durft men niet te koopen. Van Calcutta bestaat nog wel belangstelling voor gebleekte goederen en dhooties, doch tot nu toe is er slechts weinig gekocht.

China zendt wel orders in fancies en voor deze markt zijn verschillende partijen verkocht. Door de vaste houding van de spinners kunnen prijzen zich wel handhaven en over het algemeen zijn prijzen van manufacturen niet lager, zooals men op de overzeesche markten wel gehoopt had. Het blijkt dan ook wel, dat er wel degelijk behoefte bestaat aan ma-

nufacturen, doch dat men op het oogenblik nog niet het voldoende vertrouwen heeft in de tegenwoordige prijsbasis.

25 April 2 Mei Oost. koersen. 24 April 1 Mei
 Liverpoolnoteeringen. T.T.op Indië 1/4 1/8 1/4 5/8
 F.G.F.Sakellarides 17,25 16,75 T.T.op Hongkong 2/4 2/4 1/2
 G.F.No.1 Oomra 8,75 8,75 T.T.op Shanghai 3,2 1/8 3/3 1/2

KOFFIE.

(Mededeeling van de Makelaars G. Duuring & Zoon, Kolff & Witkamp, Leonard Jacobson & Zonen en G. Bijdensijk).
 Noteeringen en voorraden.

Data	Rio		Santos		Wisselkoers
	Voorraad	Prijs No. 7	Voorraad	Prijs No. 4	
5 Mei 1923	926.000	22.125	1.485.000	23.500	5 9/16
28 April 1923	943.000	22.750	1.541.000	2)	5 9/8
21 „ 1923	1)	1)	1)	1)	1)
5 Mei 1922	1.710.000	15.725	2.688.000	19.100	7 13/16

Ontvangsten.

Data	Rio		Santos	
	Afgelopen week	Sedert 1 Juli	Afgelopen week	Sedert 1 Juli
5 Mei 1923.....	10.000	2.352.000	21.000	6.273.000
5 Mei 1922.....	31.000	3.437.000	123.000	7.378.000

1) Feestdag. 2) Niet genoteerd.

Statistiek der firma G. Duuring & Zoon.

Zichtbare voorraad op 1 Mei 1923 in duizenden balen.

	1923	1922	1921	1920	1919
Voorraad in Europa..	1.900	2.324	1.904	2.006	1.206
Stoomend {Brazilië ..	533	525	567	702	1.642
n. Europa {Oost-Indië.	5	18	9	—	120
	2.438	2.867	2.480	2.708	2.968
Voorraad Ver. Staten	1.033	1.011	2.104	1.809	1.177
Stoomend } naar Brazilië ..	164	630	499	283	546
Ver. Staten }					
	3.635	4.508	5.083	4.800	4.691
Voorraad in Rio	936	1.716	590	344	707
„ „ Santos..	1.535	2.598	2.867	2.414	5.776
„ „ Bahía ..	17	15	40	23	35
Totaal	6.123	8.837	8.580	7.581	11.209
Op 1 April.....	6.984	9.140	8.687	8.174	11.799
	1922	1921	1920	1919	1918
Op 1 Juli	8.639	8.700	6.750	10.336	11.702

THEE

(Opgave van den makelaar J. van Eck.)

Bericht van den afloop Theeveiling op 26 April 1923.
 Aanbod in veiling bestond uit:

Heden:

7239, 90/2, 20/4 kn. Java thee
 5086, 316/2, „ Sumatra thee
 318/2, „ China thee
 1217, 30/2, „ ex voorg. veiling

Totaal.. 14542, 754/2, 20/4 kn. thee.

27 April 1922:

6963, 335/2, 20/4 kn. Java thee
 3694, „ Sumatra thee
 1283, „ ex voorg. veiling

Totaal.. 11940, 335/2, 20/4 kn. thee.

Aanbod 1 Januari jl. tot heden:	1922	1921
Java thee	54117 kn.	105860 kn.
Sumatra thee	20139 „	3384 „
Voor rek.belangh.	1097 „	1482 „
Totaal	75353 kn.	110726 kn.
Gem. per veiling..	12559 „	18454 „
China thee	9346/2 „	100/2 „

De stemming was voor bladtheeën zeer kalm, voor gruis flauw, het verloop traag, meer nog dan in vorige veiling werd op smaak gelet en verloren de minste kwaliteiten het meest in prijs.

De zeer goed smakende Oranje Pecco's bedongen circa vorige prijzen, de goede kwaliteiten liepen 1 à 2 cents, de mindere soorten 2 à 4 cents lager, enkele meer.

Pecco's, Pecco Souchon's en Souchon's verloren 1 tot 5 cents, waarbij de goede en prima kwaliteiten het minst.

Verschillende Gebroken Pecco's en Gebroken Oranje Pecco's werden belangrijk lager afgegeven, velen bleven 7 à 8 cents onder de prijzen van drie weken geleden.

De biedingen voor Gebroken thee, Fannings en Dust waren zeer onregelmatig en het prijsverlies voor velen zeer belangrijk.

Voor Witpunt was geen vraag.

Van de 318 1/2 kn. vonden 217 1/2 kn. tot circa taxatie kopers.

1555 en 2039, 101/2 kn. werden opgehouden.

Zoo mogelijk zullen in volgende veiling, 17 Mei e.k. 12 à 13 duizend kn. Java en Sumatra thee worden aangeboden.

NEDERLANDSCH-INDISCHE THEE.

(Opgave Pakhuismeesteren van de Thee.)

(Herleid tot 1/1 Kisten.)

Voorraad 31 Maart 1923	31.075
Sedert aangevoerd.....	21.440
	52.515
Sedert afgeleverd.....	12.006
Voorraad heden	40.509
Waarvan in de eerste hand.....	14.351

Amsterdam, 30 April 1923.

RUBBER.

De flauwe stemming, die in de afgelopen week de rubbermarkt kenmerkte, veroorzaakte een verdere daling der prijzen. De markt werd voornamelijk gedrukt door groot aanbod op de Londensche termijnmarkt. Belangrijke liquidaties van een firma, die in moeilijkheden verkeerde, vonden plaats.

De markt sluit op de volgende noteeringen:

einde voorafgaande week:

Prima Crêpe Mei	85 1/2 ct.	85 1/2 ct.
„ „ Juni	86 1/2 „	86 1/2 „
„ „ Juli/Sept.	85 „	87 1/2 „
Smoked Sheets Mei	88 „	93 „
„ „ Juni	87 1/2 „	93 1/2 „
„ „ Juli/Sept.	86 1/2 „	93 1/2 „

8 Mei 1923.

COPRA.

De markt was deze week aanvankelijk flauw, doch later weer wat beter gestemd.

Het aanbod van stoomend blijft gering.

De noteeringen zijn:

Java f.m.s. stoomend	f 35,—
„ Maart/Mei	„ 34,50
„ April/Juni afl.....	„ 34,50

7 Mei 1923.

NETTEN EN OLIËN.

(Ontleend aan „Cerealia“).

Oleo oil stil. Prompte aflading Extra's f 85. Prompte aflading tweede soorten f 79, Juni-aflading tweede soorten f 79, stoomende Extra's f 85, loco Extra's f 85, loco tweede soorten f 79, loco Mutton f 64.

Premier Jus. Noord-Amerikaansche Extra Oleo Stock, prompte aflading f 80 1/2, tweede soorten f 75. Stoomende Extra Stock f 80 1/2, loco Prime Stock f 73 1/2. Zuid-Amerikaansche Premier Jus, prompte aflading f 58, Prime f 56, Loco La Plata Extra tot f 56 1/2, tweede soorten tot f 55 gedaan. Stoomende La Plata Extra f 57 1/2, tweede soorten f 56. Loco Kratten Extra f 59; loco Australische Beef Jus f 55.

Eetbare talk. Loco Zuid-Amerikaansche f 55.

Oleo Stearine. Noord-Amerikaansche Oleo Stearine, prompt f 62 1/2, later gedaan tot f 61 1/2. Loco Noord-Amerikaansche f 64 1/2.

Cooking fat. Loco en stoomend, La Plata f 53; La Plata in kisten, stoomend f 55.

Technische talk. Prompt van Engeland 41/- tot 43/- Matadero, op aflading £ 40/-/-. Loco La Plata I f 48, loco La Plata II f 44.

Hard vet. Plantaardig hardvet, 40/42o, Hollandsch fabrikaat, f 56 f.o.b.

Neutrallard. Loco f 80, op aflading Choice f 79. Stoomende Choice f 80.

Pure Lard. Prompt en Mei-aflading kisten tot \$ 28 gedaan en zoo verder aangeboden. Prompte aflading tierces, f 71 1/2, loco kisten f 72, tubs f 74 1/2.

Spek. Prompte aflading: D.S. fat backs 8/10 f 63 1/2,

10/12 f 64¼, 12/14 f 65½, 14/16 f 67, 16/18 f 68½, 18/20 f 70½, 20/25 f 72½.

Compound Lard. Prompte levering, f 64.

Katoenolie. Amerikaansche Boterolie Nov./Febr. f 60, loco Engelsche Wesson 44 f 63, loco Engelsche geraffineerde olie f 58.

Geraff. Cocosvet. Maart/April in bbbs. f 59, f.o.b.

Ruwe Cocosolie. Aflading Ceylon £ 49/-, Cochin £ 50/-, Inlandsche ruwe, basis 3 pCt., max. 5 pCt. f.f.a. f 53¾.

Geraff. Arachideolie. Prompt in vaten f 64.

Geraff. Sesamolie. Prompt in vaten f 64.

Geraff. Soyaolie. Prompt in vaten f 58 f.o.b.

Ruwe Soyaolie. Aflading in bbbs. Febr./Mrt. £ 40/-, Rotterdam, 5 Mei 1923.

STEENKOLEN.

(Veertiendaagsch overzicht).

Sedert ons laatste marktbericht is opmerkelijk de val die heeft plaats gevonden op de Schotsche markt, waar de prijzen, vooral voor grove kolen, flink gedaald zijn. De Durham en Cardiff markten blijven in één doen, behalve misschien de Cardiffmarkt, die wat flauwer gestemd is.

Moelijkheden met de arbeiders vallen niet te rapporteeren en ook wordt niet verwacht, dat de prijzen zullen afbrokkelen nu het conflict in de Ruhr nog even ver van zijn oplossing schijnt als een maand geleden.

De prijzen zijn als volgt:

Northumberland Ongezeefde	f 22,75.
Durham Ongezeefde	„ 23,10.
Cardiff Ongezeefde	„ 23,—.
Schotsche Gezeefde	„ 18,75.
Gietcokes	„ 46,—.

Alles per ton van 1000 KG., franco Rotterdam/Amsterdam. Markt onzeker.

8 Mei 1923.

METALEN.

Loco-Noteeringen te Londen:

Data	Koper Standaard	Koper Electrolytisch	Tin	Lood	Zink
7 Mei 1923..	70.12/6	79.15/-	210.7/6	25.-/-	32.2/6
30 April 1923..	70.10/-	79.15/-	210.17/6	25.15/-	32.5/-
23 „ 1923..	72.17/6	81.5/-	212.17/6	26.-/-	33.17/6
16 „ 1923..	73.10/-	81.2/6	214.2/6	27.7/6	35.—
8 Mei 1922..	60.7/6	66.-/-	149.7/6	24.7/6	27.2/6
20 Juli 1914..	61.-/-	—	145.15/-	19.-/-	21.10/-

VERKEERSWEZEN.

VRACHTENMARKT.

Door uitstedigheid van onzen medewerker kunnen wij tot ons leedwezen deze week geen overzicht der vrachtenmarkt publiceren.

GRAAN.

Data	Petrograd Londen: R'dam	Odessa Rotterdam	Atl. Kust Ver. Staten		San Lorenzo	
			Rotterdam	Bristol Kanaal	Rotterdam	Engeland
30 A.-5 Mei 1923	—	20/- ^a	3,25 ¹	2/6	33/-	33/-
23-28 April 1923	—	—	3,25 ¹	2/6	30/10	30/10
1-6 Mei 1922	—	—	3,12½ ¹	4/3	32/6	32/6
2-7 Mei 1921	—	—	6/6	6/6	50/-	50/-
Juli 1914	11 d.	7/3	1/11¼	1/11¼	12/-	12/-

KOLEN.

Data	Cardiff				Oostk. Engeland	
	Bordeaux	Genua	Port Said	La Plata Rioier	Rotterdam	Gothenburg
30 A.-5 Mei '23	6/9	10/11	11/1	13/9	5/6	7/-
23-28 April '23	6/6	11/-	11/3	13/6	6/-	8/6
1-6 Mei '22	6/6	12/6	14/3	14/-	5/3	8/-
2-7 Mei '21	—	—	17/6	—	—	—
Juli 1914	fr. 7,—	7/-	7/3	14/6	3/2	4/-

¹) \$ per ton kolen. ²) per ton d.w.

RIJNVAART.

Week van 30 April—5 Mei 1923.

De aanvoeren van zeezijde waren zeer gering en bestonden hoofdzakelijk uit kolen, hoewel een enkele ertsboot binnekwam.

De waterstand bleef steeds vallend, zoodat met ca. 2.20 M. naar den Bovenrijn afgeladen kon worden.

De ertsvrachten bedroegen f 0,50/0,60 met ¼ en ½ los-tijd en 1¼ cts. per ton en per dag voor evtl. liggeld. Hier-voor werden hoofdzakelijk Duitsche schepen gecharterd.

De daghuren voor Hollandsche schepen naar de Rijnsta-tions bedroegen 2 cts. per ton.

Het sleeploon 65 cts. tarief.

INKLARINGEN.

IJMUIDEN.

Landen van herkomst	April 1923		April 1922	
	Aantal schepen	N. R. T.	Aantal schepen	N. R. T.
Binnenl. havens.	4	4.264	16	21.759
Groot-Brittannië	108	69.781	107	87.614
Duitschland	44	69.866	48	62.577
Noorwegen	3	897	5	2.126
Zweden	7	3.569	3	1.078
Denemarken	5	3.759	—	—
Finland	2	1.016	7	3.164
België	3	5.298	7	8.170
Frankrijk	3	5.236	4	1.984
Spanje	6	5.132	7	6.789
Portugal	2	1.275	4	2.295
Italië	1	514	—	—
Levant	2	2.429	2	1.700
And. Midd. Zeeh.	2	2.755	—	—
Ov. Westk. Afrika	2	5.631	2	2.203
Oostkust Afrika	2	5.721	1	1.731
Voor-Indië	2	8.062	—	—
Ned. Oost-Indië.	7	28.915	11	46.109
Andere Aziat. h.	2	7.969	—	—
Vereen. Staten.	5	18.762	3	6.851
Canada	—	—	1	1.916
Midden-Amerika	3	7.805	—	—
Ned. West-Indië- Ned. Antillen.	5	10.527	5	10.805
Brazilië	2	4.839	3	9.348
Argent., Urug...	2	11.520	2	7.064
Chili	2	8.506	1	2.228
Totaal	226	294.048	239	287.511

Periode 1 Jan.—30 April 1923

Nationaliteit

Nationaliteit	Aantal schepen	N. R. T.	Aantal schepen	N. R. T.
Nederlandsche	129	211.435	116	175.652
Britsche	45	41.450	63	65.080
Duitsche	29	17.296	42	20.860
Noorsche	6	3.083	6	4.471
Belgische	1	3.227	—	—
Fransche	1	1.340	—	—
Zweedsche	6	3.680	5	2.232
Deensche	5	3.433	1	696
Vereen. Staten	2	8.197	3	13.605
Andere	2	907	3	4.915
Totaal	226	294.048	239	287.511

(Vereenigde Scheepsagenturen van Halverhout & Zwart en Zurmühlen & Co.)

DELFTZIJL.

Landen van herkomst	April 1923		April 1922	
	Aantal schepen	N. R. T.	Aantal schepen	N. R. T.
Binnenl. havens.	1	4.794	1	2.229
Groot-Brittannië	6	3.925	2	1.092
Duitschland	5	526	6	1.427
Zweden	5	758	1	538
Denemarken	—	—	1	49
België	1	297	—	—
Totaal	18	10.300	11	5.335
Nationaliteit				
Nederlandsche	10	9.017	5	3.539
Britsche	1	297	—	—
Duitsche	5	785	6	1.796
Zweedsche	2	201	—	—
Totaal	18	10.300	11	5.335

(A. van Dijk.)